

Berzéki Perczel Mór Óvoda

OM: 029111

Pedagógiai Programja

2019.

Készítette: Óvoda nevelőtestülete

Előterjesztette: Barják Judit óvodavezető

Elfogadta: Nevelőtestület

Jóváhagyta: Berzék Község Önkormányzata

Érvényes: 2019-2024

Berzék, 2019. február. 11.

A pedagógiai program mottója

*" Szentnek kell tartanunk a gyermek
érintetlen lelkét,
amit abba ültetünk minden próbát kiálljon.
Ha rosszat ültetünk bele, megmértelyezzük
egész életébe.
S ha jó magot ültetünk bele, egész életében
virágzik".*

(Kodály Zoltán)

Az intézmény adatai

Az óvoda neve: Berzéki Perczel Mór Óvoda
Székhelye. 3575 Berzék, Rákóczi út 71. szám
Telefonszáma: 46/528-416

Az óvodai csoportok száma:

2 óvodai csoport 50 fő

Az óvodai férőhelyek száma: 50 fő

Az óvoda fenntartója:

Berzék Község Önkormányzata
3575 Berzék, Petőfi út 42.
Telefon: 46/528-214

Az óvoda vezetője: Barják Judit

Az óvoda küldetésnyilatkozata

Mi a Berzéki Perczel Mór Óvoda nevelőtestülete és dolgozói a Pedagógiai programunk megvalósításán keresztül fontosnak tartjuk a ránk bízott gyermekek sokoldalú személyiségfejlesztését, egyéniségük tiszteletben tartását.

Figyelembe vesszük a gyermek egyéni fejlődési ütemét és életkori sajátosságait, ennek megfelelően szervezzük nevelőmunkánkat.

Tiszteletben tartjuk a nevelésben a család elsődleges és meghatározó szerepét.

Pedagógiai tudatossággal, a családi nevelést kiegészítve törekszünk a gyermekek harmonikus személyiségfejlesztésére.

Fokozott figyelmet fordítunk a hátrányos helyzetű gyermekek integrált nevelésére és fejlesztésére,

A NEVELÉSI PROGRAM ELKÉSZÍTÉSÉNEK TÖRVÉNYI HÁTTERE

- 363/2012. (XII.17.) évi Kormány rendelet az Óvodai nevelés országos alapprogramjáról
- 1993.évi LXXIX. törvény a közoktatásról
- 17/2013. évi (III.1.) EMMI rendelet a nemzetiségi óvodai nevelésének irányelve és a nemzetiségi iskolai oktatásának irányelve kiadásáról
- 2/2005. évi OM rendelet a Sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének irányelvéről és a sajátos nevelési igényű tanulók iskolai oktatásának irányelve kiadásáról
- 2011.évi CXC. törvény a nemzeti köznevelésről
- 20/2012.(VIII.31.) EMMI rendelet a nevelési- oktatási intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról
- 2011. évi CLXXIX. törvény a Nemzetiségek jogairól
- 2003. évi CXXV. törvény az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról
- Bükkszentkereszti Szlovák Nemzetiségi Óvoda Alapító Okirata
- Bükkszentkereszt Napközi Otthonos Óvoda 2013- tól érvényes helyi óvodai nevelési programja
- 229/2012. (VIII.28.) Kormány rendelet a nemzeti köznevelésről szóló törvény végrehajtásáról
- 1997. évi XXXI. törvény a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról
- 326/2013. (VIII.30.) Kormány rendelet a pedagógusok előmeneteli rendszeréről és a közalkalmazottak jogállásáról szóló 1992. XXXIII. törvény köznevelési intézményekben történő végrehajtásáról
- 15/2013. (II.26.) EMMI rendelet a pedagógiai szakszolgálati intézmények működéséről
- 48/2012. (XII.12.) EMMI rendelet pedagógiai- szakmai szolgáltatásokról, a pedagógiai – szakmai szolgáltatásokat ellátó intézményekről és a pedagógiai- szakmai szolgáltatásokban való közreműködés feltételeiről
- 2014. évi C. törvény Magyarország 2015. évi központi költségvetéséről
- 2015. évi C. törvény Magyarország 2016. évi központi költségvetéséről

- 277/1997. (XII.22.) Kormány rendelet a pedagógusok továbbképzéséről, a pedagógus-szakvizsgáról, valamint a továbbképzésben résztvevők juttatásairól és kedvezményeiről
- 1992. évi XXXIII. törvény a közalkalmazottak jogállásáról
- 2012. évi I. törvény a munka törvénykönyvéről
- 32/1997. (XI. 5.) MKM rendelet a Nemzeti, etnikai kisebbség óvodai nevelésének irányelve és a Nemzeti, etnikai kisebbség iskolai oktatásának irányelve kiadásáról

1. Helyzetelemzés

Berzék Miskolc vonzáskörzetében fekvő község. Lakóinak száma 1038 fő.

A lakosság összetételét tekintve 20%-a etnikai kisebbséghez tartozónak vallja magát. A lakosság többsége Miskolcon, illetve Tiszaújvárosban dolgozik, valamint a közeli üzemekben. Az utóbbi időben egyre kevesebb a munkanélküliek száma.

Községünk látványos fejlődéséhez tartozik, hogy kiépítették az ivóvíz, telefon, vezetékes gáz, illetve a szennyvízhálózatot. Rendbe tették a mellékutakat, új Postahivatal, Művelődési Ház nyílt. Új iskolát építettek, s mivel óvoda nem volt a községben a régi iskolaépület átalakításával egycsoportos óvoda létesült, majd 2002-ben további egy csoporttal, és az ehhez tartozó kiszolgálóhelyiségekkel bővült intézményünk. 2019-ben elkezdődött egy BM-es pályázat, illetve egy Uniós pályázat kivitelezése, mely az óvoda energetikai felújítását takarja és egy tornaszoba építését tette lehetővé. A kivitelezési munkák folyamatban vannak jelenleg is.

A két vegyes életkorú csoport 50 fő gyermek ellátására vált alkalmassá. A csoport összetételét tekintve körülbelül 40% az etnikai kisebbséghez tartozó gyermekek aránya.

A községben jellemző, hogy hivatásos nevelőszülők 5-6 családba befogadott gyermeket nevelnek, ezek aránya óvodánkban évenként növekvő tendenciát mutat. A gyermekek többsége - a hátrányos helyzetük ellenére is - rendezett körülmények között él.

Óvodai nevelésünk során arra törekszünk, hogy a családi nevelést kiegészítve a hátrányokat minél inkább kompenzáljuk.

1.1. Személyi feltételek

- Felsőfokú végzettségű óvodapedagógus száma: 5 fő
- Pedagógiai munkát segítő főállású dajkák száma: 3 fő
- Konyhai dolgozók száma: 4 fő

Az óvodai intézmény alkalmazotti létszáma: 12 fő

Az óvodapedagógusok felsőfokú végzettséggel rendelkeznek.

A törvényben meghatározott továbbképzési kötelezettségüknek eleget tettek:

- 2 fő közoktatás vezetői pedagógus szakvizsga
- 2 fő fejlesztőpedagógus diplomával
- A dajkák elvégezték a dajkaképzőt, rendelkeznek OKJ szakképesítéssel.

Intézményünk dolgozói fontosnak tartják a szakmai megújulást, lehetőség szerint részt vesznek olyan továbbképzéseken, melyek tapasztalatait a mindennapi nevelőmunkájuk során hasznosítanak.

Az intézmény dolgozóinak munkaideje

1. Óvodapedagógus: munkaideje: 40 óra / hét

Kötelező óraszám: 32 óra /hét csoportban eltöltött idő

2. Technikai dolgozók: munkaideje: 40 óra /hét

1.2. Tárgyi feltételek:

- Csoportszobák száma: 2
- Öltözők száma: 2
- Mosdó, WC: 2
- Vezetői iroda: 1
- Személyzeti öltöző: 1
- Konyha, tálaló, mosogató: 1

Óvodánk berendezése esztétikus, igényes. Kellemes, harmonikus színek uralják. Óvodánk játékkészlete a személyiségfejlesztéshez szükséges szakmai eszköztára minden évben bővül. Játsszoudvarunk természetes anyagokból készült, mozgásfejlesztő játékokkal felszerelt, ennek bővítése azonban folyamatos.

Igényességünket óvodai környezetünk iránt a következő célok motiválják:

- A gyermek számára az első benyomás éppen olyan fontos, mint szülei számára. Nem mindegy, hogy életük egyik legfogékonyabb korszakában milyen környezetben töltenek naponta 8-9 órát.
- Távlati célunk, hogy már kicsi koruktól hozzá tudjuk szoktatni őket az esztétikus, igényes környezethez, hogy majd felnőtt korban igényesség határozza meg a környezetükhöz fűződő viszonyt.
- Céljaink elérése érdekében felhasználjuk a pályázati úton elnyert összegeket.

Továbbra is élni szeretnénk a pályázati lehetőségekkel, hisz az udvar fejlesztése, mozgásos játékeszközök beszerzése, a parkosításra talán így lehetőségünk nyílik.

2. Az óvodai nevelés célja

2.1. Óvodakép

Óvodánk a közoktatási rendszer szakmailag önálló nevelési intézménye, a családi nevelés kiegészítője, a gyermekek óvodába lépésétől az iskolába távozásáig.

A ránk bízott 3-7 éves gyermek egyéni fejlődési ütemét figyelembe véve elősegítjük a harmonikus személyiség kibontakozását, lehetőségünkhöz mérten csökkentjük a családból hozott hátrányokat.

Hangsúlyt fordítunk a kiemelt figyelmet igénylő gyermekek eltérő érési ütemére.

- Biztosítjuk az óvodáskorú gyermek fejlődésének és nevelésének optimális feltételeit, a szabad játék lehetőségét.
- Az intézménybe beiratott gyermekek számára megteremtjük az érzelmi biztonságot nyújtó derűs, szeretetteljes légkört.
- Közvetetten segítjük az iskolai beilleszkedéshez szükséges gyermeki személyiségvonások fejlődését, a gyermek egyéni készségeinek és képességeinek kibontakoztatása mellett az életkori és egyéni sajátosságok, valamint az eltérő fejlődési ütem figyelembevételével.
- Óvodánk tevékenységrendszerével és tárgyi környezetével, a dolgozók személyes példájukkal segítik a gyermekek környezettudatos magatartásának kialakulását.
- Az óvodai nevelésben alkalmazott összehangolt pedagógiai intézkedések a gyermek személyiségéhez igazodnak, és biztosítják minden gyermek számára az egyenlő hozzáférés lehetőségét.
- A cigány nemzetiséghez tartozó gyermekek nevelésében támogatjuk a befogadás lehetőségét, a kisebbségi önazonosság megőrzését, ápolását, erősítését és a multikulturális nevelésen alapuló integráció lehetőségét.
- Beszélő környezetével biztosítja a gyermekek természetes beszélő- és kommunikációs kedvének fenntartását, a gyermeki kérdések támogatását, a mindennapi anyanyelvi, értelmi nevelést és fejlesztését.

2.2. Gyermekképünk

A gyermekek életkori és egyéni sajátosságainak figyelembe vétele mellett, a gyermeki személyiség kibontakoztatásán keresztül, a befogadás az esélyteremtés az esélyegyenlőségek megteremtése érdekében a szociálisan hátrányos helyzetű gyermekek fejlesztését, a kiemelt figyelmet igénylő gyermekek gondozását, fejlesztését fontos feladatunknak tekintjük, meggátoljuk, mindenféle előítélet kibontakozását, ezért minden gyermek számára biztosítjuk az egyenlő hozzáférést, egyformán magas színvonalú, szeretetteljes nevelésben részesítünk minden gyermeket. Törekszünk a gyermeki személyiség kibontakoztatására, az egyediség tiszteletben tartására, a különbözőség elfogadására. az iskola-óvoda átmenet megkönnyítésére, elősegítve a nemek társadalmi egyenlőségének megvalósítását és az ezzel kapcsolatos előítéletek lebontását, biztosítva a szabad játék kitüntetett szerepét.

Nagy hangsúlyt fordítunk a szabad játék lehetőségének megteremtésére, heti és napirendünket ennek figyelembe vételével szervezzük.

Sokféle tevékenységre adunk lehetőséget, melyen keresztül a gyermek tevékenyen megismeri az őt körülvevő világot. Életkorának megfelelően eligazodik saját környezetében, mely megerősíti pozitív odafordulását környezete: szülőfaluja felé. Szereti, védi környezetét.

2.3. Alapelveink:

- a gyermek nevelése elsősorban a család joga és kötelessége
- a gyermek jogainak, emberi méltóságának tiszteletben tartása és megerősítése
- a gyermeket elfogadás, tisztelet, szeretet, megbecsülés és bizalom övezi
- minden helyzetben a gyermek érdekeinek figyelembevétele
- az óvoda inkluzív szemlélettel, gyermekközpontú nevelési attitűddel a gyermeki személyiség kibontakoztatására törekszik biztosítva minden gyermek számára az egyenlő hozzáférés lehetőségét

- az óvodai nevelés sajátos eszközeivel törekszik az esélyegyenlőség biztosítására, a hozott hátrányok kompenzálására
- az alkalmazott pedagógiai eszközöket, módszereket a gyermek személyiségéhez és érési üteméhez igazítja, ezzel segítve a gyermekek egyéni készségeinek és képességeinek kibontakoztatását, kompetenciáinak alakítását
- a hátrányos megkülönböztetés tilalmának tiszteletben tartása
- A különleges bánásmódot igénylő gyermekek sajátos nevelési igénye, valamint a nemzetiségi gyermekek nevelése során; megvalósul a tolerancia, a különbözőségek elfogadásának elve, a differenciált képességfejlesztés, és a multikulturális nevelésen alapuló integráció.
- előítélet kibontakozásának megakadályozása

3. Az óvodai nevelés feladatai

3.1. Az óvoda nevelés általános feladatai

Az óvodai nevelés feladata az óvodáskorú gyermek testi- lelki szükségleteinek kielégítése, fejlődésének biztosítása a következő nevelési területeken:

1. Az egészséges életmód alakítása
2. Az érzelmi, erkölcsi, közösségi nevelés
3. Az anyanyelvi-értelmi fejlesztés és nevelés

3.1.1. Az egészséges életmód alakítása – egészségfejlesztés

Célja: az egészséges életmód, életvitel iránti igény megalapozása, a családban fellelhető hiányok, hátrányok pótlása.

Az egészséges életmódra nevelés az óvodás korúaknál kiemelt jelentőségű. Elősegíti a kisgyermek növekedését, hozzájárul egészségének óvásához, megőrzéséhez, segíti szükségleteinek kielégítését, megteremti a nevelési hatások érvényesülésének feltételeit.

A környezeti tényezők segíthetik, vagy lassíthatják az örökölt adottságok kibontakozását. Ezért az óvoda szokásrendje, feltételrendszere, nevelési hatásai segítsék elő, hogy a gyermek egyéni fejlettségének megfelelően legyen képes a környezethez való alkalmazkodásra.

Feladataink:

- a gyermek fejlődéséhez szükséges egészséges környezet biztosítása, környezetvédelmi tapasztalatok
- testápolás, étkezés, öltözködés, pihenés, edzettség, mozgásigény kielégítése
- Lelki szükségletek kielégítése

A fejlesztés tartalma:

A gyermek fejlődéséhez szükséges egészséges környezet biztosítása.

A gyermeket körülvevő környezet alakításánál (udvar, csoport szoba) igyekszünk olyan feltételeket biztosítani, amely hozzájárul a gyermekek egészséges életmódjának alakításához, egészségének megőrzéséhez elősegítik a környezettudatos magatartás kialakítását. A csoportszobák berendezésénél törekszünk arra, hogy a mozgásos tevékenységekre minél nagyobb tér álljon a gyermekek rendelkezésére. A tevékenységek megszervezése során figyelmet fordítunk a balesetek megelőzésére. A gyermekek figyelmét a nap folyamán felhívjuk a baleset elkerülése érdekében tanúsítandó helyes magatartásformák betartására.

Az óvoda udvarára jellemző, hogy megtalálható füves, homokos felület egyaránt, valamint napos, árnyékos része is van udvarunknak. Fedett és szilárd burkolatú területet eddig még nem sikerült kialakítanunk, erre is nagy szükség lenne esős időben, hogy a gyermekek levegőzését megoldhassuk.

A gyermekek edzését, mozgásigényük kielégítését fából készült mozgásfejlesztő tornaszerek és játékok biztosítják.

A csoportszoba berendezésekor arra törekszünk, hogy minél nagyobb tér álljon rendelkezésre a mozgásos játéktevékenységek gyakorlásához. A tárgyak, használati eszközök állandó karbantartása nélkülözhetetlen a gyermek testi épségének megóvása és a baleset megelőzésének érdekében.

Az óvodapedagógus felügyelete, állandó jelenléte szükséges a tipikus gyermekbalesetek elkerülése érdekében. A gyermekeknek sokszor ismételjük az eszközök használatával kapcsolatos tudnivalókat.

A gyermek nagyfokú mozgásigényének kielégítésére - szabad játéktevékenység mellett - nagy hangsúlyt fordítunk. Igyekszünk a legtöbb időt a szabadban mozgással tölteni, a téli időszakban biztosítunk a levegőzésre, mozgásra minimum 30 percet, nyári időszakban úgy szervezzük a tevékenységeket, hogy a legtöbb a szabadban történjék, lehetőség szerint a gyermekek már a reggeli órában kint gyülekezzenek, szervezzük a szabadban történő tízórai elfogyasztását.

A dajkák munkája, hogy rendszeresen (óránként) szellőztessenek a téli időszakban, tavasztól a fűtési idény megkezdéséig lehetőleg nyitott ablakkal biztosítjuk a folyamatos levegőcserét, mely ugyancsak a betegségmegelőzést szolgálja.

Az egészségmegőrzést szolgálja a rendszeres egészségügyi szűrések megszervezése, ennek

érdekében a védőnővel, a fogorvossal, a háziorvossal tartjuk a kapcsolatot.

Környezetvédelmi tapasztalat biztosítása

A gyermeki tevékenység során ráirányítjuk a gyermek figyelmét a környezet óvására, a természeti értékek védelmére, mely hozzájárul a környezettudatos magatartás kialakulásához. Példát mutatunk magunk is: takarékoskodunk az energiával, vízzel, elektromos árammal, természetben található anyagokat „hulladékokat” felhasználjuk (barkácsolás) során. Ráirányítjuk a gyermek figyelmét a szelektív hulladék gyűjtésének fontosságára, játékos formában életkoruknak megfelelően gyakoroljuk is azt. A nagycsoportos gyermekeket alkalmasszerűen bevonjuk az udvartakarításába. A szülők szemlélet módján szeretnénk ezzel a tevékenységünkkel is formálni ráirányítva a figyelmet arra, hogy a közvetlen környezetünkért (udvarunkért, kertünkért) felelősek vagyunk s ebbe a munkába már a kisgyermeket is bevonhatjuk.

Testápolás, személyi higiénia:

Célja: A gyermek egészségének védelme, testük, ruházatuk gondozása, a gyermek tisztasági igényének kialakítása

A gyermekek eltérő szokású családi környezetből érkeznek óvodába. A csoportba járó gyermekek 40%-a, tartozik a cigány nemzetiségűekhez, ez meghatározza a gyermekek gondozásával kapcsolatos feladatainkat.

A beszkottatás ideje alatt a gyermekek megismerik az óvoda helyiségeit, a mosdó használatát, a testápolási szokások sorrendjét. A gyermekeknek ebben a tevékenységében állandóan segíthet az óvónő vagy a dajka. A gyermekek siettetése nélkül egyéni tempójuknak megfelelően végezhetik a gondozási műveleteket.

A cigány nemzetiségűekhez tartozó gyerekek egy része az óvodában ismerkedik meg a folyóvizes kézmosással, fogmosással. Az ő esetükben nagyobb türelemre, segítségre van szükség, hogy a tisztálkodási szokások kialakulhassanak. A családban kialakult negatív szokásrendszereket igyekszünk kompenzálni, illetve a hozott hátrányokat csökkenteni.

A gyermek a WC használatában, zsebkendő használatában, kézmosásban és vízivásban nincs korlátozva.

A gyermek a családban kialakult szokásrendet és igény szintet hozza magával az óvodába, mely nemcsak a szociális helyzet függvénye. Ezért az óvoda dolgozói semmiért nem marasztalhatják el

a gyermeket, hanem segítik, hogy a megfelelő higiénias szokásai kialakulhassanak. Kulcsszereplő ebben a tevékenységben is az óvodapedagógus, de fontos, hogy a dajkák is fogadják el a gyermek szokásrendszerét, mert csak összehangolt munkával érhető el, hogy a gyermeknek kialakuljon a testápolással kapcsolatos szokásai.

Tekintettel vagyunk a gyermek szeméremérzetére, térelválasztó függönnyel látjuk el a WC-ket. Toalett használatánál a segítségadást nem a gyermek kora határozza meg. Itt még nagyobb szükség van a dajka és az óvodapedagógus tapintatára, mert nem minden gyermek viseli egyformán, ha intim testrészét érintik vagy látják.

A folyóvízes kézmosásánál felhívjuk a gyermekek figyelmét az alapos, de egyben takarékos vízhasználatra is, ezzel a környezettudatos nevelést szolgáljuk.

A kulturált étkezés, egészséges táplálkozás szokásainak kialakítása:

Célja: A gyermek egészséges fejlődésének elősegítése. A reggeli és uzsonna az önkiszolgálásra épül, segíti az önállóság kialakulását.

A munkajellegű tevékenységek közül az önkiszolgáló és a naposi feladatok alakítják a gyermek Én képét, segítik önállóvá válásukat. Ebben a tevékenységben kiemelt szerepe van a dajkának, az óvónőnek, mert ez a tevékenység mindig felnőtt jelenlétét, szóbeli megerősítését igényli. Elegendő időt biztosítunk ahhoz, hogy nyugodt, kiegyensúlyozott légkörben valósulhasson meg ez a tevékenység.

Óvodánkban az étkezések meghatározott időben történnek, a helyes életritmus kialakítása érdekében. Tízórai alkalmával a gyermekek addig maradhatnak az asztalnál, amíg az étkezést be nem fejezik, a gyorsabban étkezők a mosóban végzik a tisztálkodási teendőket.

Az uzsonnáztatás ébredés után folyamatosan történik. Mindig a csoport összetételének és az óvodapedagógus módszertani szabadságának függvénye.

A gyermeket nem kényszerítjük az étel elfogyasztására, de ösztönözzük. A felnőttek segítsenek, és mintát adnak a gyermeknek a kulturált étkezés szokásainak elsajátításában.

Módot teremtenek, hogy a gyermek kiszolgálhassa önmagát, ösztönözzék ebben a tevékenységében.

A gyermek kapjon segítséget az evőeszközök helyes használatát illetően az étkezési illemszabályok elsajátításában.

Öltözködés

Célja: A gyermek egészségének védelme a komfortérzet megtartásával.

A szülőket igyekszünk meggyőzni a réteges öltözködés fontosságáról. A szülőktől évszaknak megfelelő csereruhát kérünk.

A tevékenységet befejező gyerekek folyamatosan öltözködhetnek, az udvarról is lehetőség szerint folyamatosan érkeznek. Így jobban áttekinthető, hogy ki az, aki az öltözködésben segítségre szorul.

Óvjuk a gyermek egészségét megfelelő ruházat biztosításával, például napszemüveg, napszúrás ellen sapka viselését kezdeményezzük a szülők körében. Óvjuk a gyermeket napszúrás ellen fényvédő krémek használatával, ehhez a szülők körében felvilágosítást végzünk ennek fontosságáról, s kérjük, hogy minél több gyermek szekrényében megtalálható legyen a fényvédőkrém.

Pihenés, alvás

Célja: A gyermek alapvető szükségletének kielégítése, az egyéni alvási igény figyelembevételével. Megteremtjük az alváshoz, pihenéshez szükséges nyugodt légkört, egészséges környezetet. Figyelembe vesszük a gyermek egyéni alvási igényét és szokását, például otthon alváshoz használt „álomba ringató” eszközök használatát engedélyezzük. Az alvást nem tesszük kötelezővé.

Elalvás előtt a gyerekek az óvodapedagógus, illetve egymás által mondott mesét hallgatnak. A passzív pihenés, alvás ideje mindenképpen a gyermek alvási igényéhez igazodjon.

A bensőséges kapcsolat kialakítása a dajka-gyermek, óvónő-gyermek között a pihenés és alvásidőben nagyobb hangsúlyt kap.

A korábban ébredő gyerekeknek lehetőséget adunk a csendes tevékenykedésre, de tekintettel kell lenniük az alvó gyerekekre. Ennek lehetőségéről az óvodapedagógus dönt.

A gyermek egészségének védelme, edzettségének biztosítása

Célja: az egészség megőrzése, betegségek megelőzése, az egészség megóvása, az egészséges életvitel igényének alakítása a családból hozott hátrányok enyhítése (káros hatások kivédése), szülők szemlélet módjának változtatása.

Mozgás igény kielégítése.

Az időjárás függvényében naponta kétszer tartózkodnak a gyermekek a szabadban.

A téli időben sétával, szánkózással adunk lehetőséget a légfürdőzésre.

A nyári hónapokban csak az étkezések zajlanak a csoportszobában, de ha nagy a hőség, csak a délelőtti órákban tartózkodnak a szabadban, védve a gyermekeket a napkárosító hatásaitól. Az udvaron felállított pancsolóban "vizes játékot" játszhatnak a gyermekek.

A szervezett testnevelési foglalkozáson kívül 10-15 perces mozgásra adunk lehetőséget. Hangsúlyt fektetünk a láb- és gerinctornára, sokféle szabályjátékra, melynek során térben jól tájékozódnak, fejlődik csont- és izomrendszerük. A rendszeres, örömmel végzett mozgással a gyermeket az egészséges életvitel kialakítására szoktatjuk, a családból hozott káros szokásokat (életkoruknak nem megfelelő tv műsorok, számítógépes játékok) ellensúlyozzuk.

Biztosítjuk a jól szellőztetett csoportszobát. Nagy hangsúlyt fektetünk a környezet tisztaságára, fertőtlenítésére, gondoskodunk a megfelelő páratartalomról. Mindezek fokozzák a szervezetvédekező képességét, betegségek megelőzését.

Lelki szükségletek kielégítése.

Célja: testi, lelki, mentális fejlesztés, mely elősegíti a harmonikus személyiség fejlődését.

A gyermek lelki szükségleteinek kielégítésére nagy hangsúlyt fektetünk, szükség van ehhez a gyermek minél alaposabb ismeretére. A gyermek szükséglete határozza meg az óvónő illetve a dajka odafordulását, ehhez nagyfokú empátiára, elfogadásra, együttérzésre van szükség. Ismerjük meg a gyermek igényét, ne csak a negatív hangulatváltozásokra reagáljunk, hanem forduljunk oda, ha a gyermeket pozitív hatás éri.

Lelki egészség megőrzése érdekében igyekszünk megkönnyíteni a gyermek beilleszkedését a csoportba. A csoportban elfoglalt helye, társaihoz, felnőttekhez való pozitív viszonya hozzájárul ahhoz, hogy a gyermek szívesen és örömmel jöjjön óvodába.

A gyermek lelki egészsége a gyermek biztonság érzetének függvénye is. Ehhez megfelelő szabályok ismerete szükséges, ez hozzájárul ahhoz, hogy a gyermek biztonságban eligazodjon az óvodai életben. Biztonságot adnak a gyermeknek, ha életkorának megfelelő szabályokat kell betartania ehhez, hozzájárul a napirend, a heti rend helyes megtervezése.

Már a kisgyermeket is érik stressz hatások a családban és az óvodában egyaránt. Ennek kezelésére kiemelt hangsúlyt fordítunk.

A stressz hatások kompenzálása érdekében még nagyobb szükség van a gyermek- óvónő közötti gyengéd, szeretetteljes kapcsolat kialakítására. Az állami gondozott gyermekek kiemelt figyelmet igényelnek, a velük való foglalkozásra hangsúlyt fordítunk mivel sokkal labilisabbak mint családból jövő társaik. Felvesszük a kapcsolatot a szakszolgálat munkatársaival(családsegítő, nevelési tanácsadó) ha veszélyeztetettségre, elhanyagolásra utaló jelet tapasztalunk.

A bántalmazás, erőszak megelőzése

Elhanyagolást jelent, ha a szülő vagy a gondviselő rendszeresen elmulasztja a gyermek alapvető szükségleteinek kielégítését, védelmét, felügyeletét, olyan magatartást tanúsít, amely veszélyt jelent egészségi állapotára.

Az elhanyagolás lehet:

- Érzelmi
- Fizikai (alapvető higiénés feltételek hiánya, felügyelet hiánya, orvosi utasítások be nem tartása stb.)
- Gyermekbántalmazás
- Fizikai bántalmazás (szándékos cselekedet vagy gondatlanság)
- Érzelmi bántalmazás (rossz bánásmód, életkornak nem megfelelő elvárások, megszégyenítés, zsarolás, kritizálás stb.)

Alapvető feladataink a bántalmazás, erőszak megelőzésében:

- közreműködés a gyermek- és ifjúságvédelmi feladatok ellátásában, együttműködés a gyermekek fejlődését veszélyeztető körülmények megelőzésében, feltárásában, megszüntetésében
- a szülőkkal szoros kapcsolattartás során, felvilágosítás, a szakemberek segítségének felkínálása, a káros hatások ellensúlyozása
- az agresszió minden formájának feloldása elítélése, befolyásolása (pl. a TV káros hatásai, mint a szülői fórumok témája)

Az óvodapedagógus feladata:

- alakítson ki a gyermekekkel jó kapcsolatot motiválhatóságuk érdekében
- ismerje meg a gyermek egyéni tempóját, szokásait
- a gyermek gondozása érdekében működjön együtt a családdal
- vegye igénybe az orvos és védőnő segítségét
- ismerjük meg minél jobban a gyermek testi, lelki, szellemi szükségleteit
- Az egészséges életmód, a testápolás, étkezés, öltözködés, pihenés és betegségmegelőzés az egészségmegőrzés szokásainak alakítása, belső igénnyé fejlesztése
- A gyermekek fejlődéséhez, és fejlesztéséhez szükséges egészséges, nyugodt, biztonságos balesetmentes környezet feltételeinek megteremtése
- A mozgásigény, fejlettség, terhelhetőség megismerése, fejlesztése- különös tekintettel sajátos nevelési igényű és hátrányos helyzetű gyermekek esetében- egészségügyi szűrővizsgálatok kezdeményezése, szükség esetén megfelelő szakember bevonása
- A szülők egészségmegőrző, betegségmegelőző szokásainak megismerése, befolyásolása (szociokulturális háttér, gondozási szokások)
- Az egészségügyi szolgálattal együttműködve a teljes körű egészségfejlesztés kiépítése, és annak működtetése
- Szociális hátrányok enyhítése egyéni higiénés problémák megoldásával

A fejlesztés várható eredményei az óvodáskor végére:

- tudnak önállóan felszólítás nélkül tisztálkodni, fogat mosni, WC-t önállóan használni
- köhögéskor, tüsszentéskor használják a zsebkendőt,
- esztétikusan megterítenek, vigyáznak az asztal rendjére,
- ismerik, és betartják a kulturált étkezés szokásait
- önállóan öltöznek, felismerik a hőmérséklet változásait, s ennek megfelelően öltözködnek
- óvják és védik környezetét és a természetet
- elfogadják mások fizikai tulajdonságait, különbözőségét
- ismerik és betartják a balesetvédelmi magatartás szabályokat

3.1.2. Érzelmi, erkölcsi, közösségi nevelés

Célunk: a társadalmi életben való részvételhez szükséges értékek, normák, szokások, szabályok kialakítása és interiorizációja, erkölcsi, esztétikai érzelmek fejlesztése, közösséghez való pozitív viszonyuk kialakítása a különbözőségek elfogadása.

Az óvodáskorú gyermek jellemző sajátossága a magatartás érzelmi beállítódása. A személyiségen belül az érzelmek dominálnak, ezért fontos, hogy a gyermeket az óvodában érzelmileg biztonságos, szeretetteljes légkör vegye körül.

A gyakran elhanyagoló nevelés következtében a gyermekek a családokban szocializációs zavarokkal is küszködnek. Ezek a gyerekek visszahúzódóvá, gátlásossá, vagy agresszívvá, nehezen kezelhetővé válnak. De a legjobban nevelő, harmonikus légkört biztosító családban sem tudja megélni a gyermek a kortárskapcsolatok nyújtotta szocializációs viszonyokat. Ezért az óvodában a gyermek átélheti a "közösségi élményt". Közben észrevétlenül készíteti a gyermeket együttműködésre, toleranciára, kompromisszumkészségre, önérvényesítésre, a társakhoz való alkalmazkodásra. A társas és közösségi nevelés átszövi az óvodai nevelés egészét.

Fejlesztési tartalmak:

- *Az érzelmi, erkölcsi, közösségi nevelés feltételeinek megteremtése:*

Már a befogadásnál arra törekszünk, hogy a gyermeket kedvező hatások érijék, derűs családi légkör megteremtésén fáradozunk. Az óvoda alkalmazottai és a gyermekek közötti kapcsolatot a pozitív attitűd érzelmi töltés jellemezze. A befogadás ideje alatt fontos az óvónő és dajka összehangolt munkája, hasonló módon közelítsenek a gyermek felé, az odafordulás módját a gyermek szükséglete és igénye határozza meg. Amelyik gyermek hátrítja a közeledést, nem erőltetjük a kontaktust, de törekszünk ennek kialakítására.

Lehetőséget adunk arra, hogy a gyermek és a szülő együtt ismerkedjen az óvodával, kortársakkal, felnőttekkel, így könnyebben fogadja el a gyermek az új környezetet.

A befogadás ideje alatt játékosan gyakorolják a gyermekek a testápolás szokásait, figyelembe vesszük a gyermek egyéni képességeit, tempóját.

A nehezen beilleszkedő gyermeket mondókával, ölbeli játékokkal nyugtatjuk meg, a bátortalan gyermeket sok dicsérettel, bátorítással segítjük az előrelépésben.

A derűs légkör alapozza meg a gyermek érzelmi kötődését az óvoda felnőtt dolgozóihoz.

Figyelembe vesszük a gyermek igényét a társas kapcsolatok iránt, mely irányulhat felnőtt vagy gyermek felé. Az érzelmi biztonságot a gyermek számára az óvodapedagógus empatikus, elfogadó, szeretetteljes magatartása biztosítja, az óvodapedagógus az óvodai nevelési idő alatt átvállalja az anya szerepét. A szabályok a gyermek életkori sajátosságaihoz igazodjanak, mert a gyermek a környezetében csak akkor érzi biztonságban magát.

- *Közösségi és erkölcsi nevelés során a társas kapcsolatok alakulásának segítése gyermek-gyermek, gyermek-felnőtt között*

Felnőtt-gyermek közötti kapcsolatteremtése

A felnőttek vegyék körül a gyermeket feltétel nélküli szeretettel. Igyekezzenek megismerni a gyermeket. Az egyéni eltéréseket toleráló felnőtt magatartása modell a gyermek számára. A gyermekek érzékenyen reagálnak a felnőtt jelzéseire, hogy hogyan viszonyul érzelmileg egy-egy gyermekhez.

A felnőttekkel, kortársakkal való kapcsolat során a gyermek, különböző jelzésekkel találja magát szemben, ez alakítja a gyermek önmagáról kialakított képét. Megismeri önmagát, megismeri a társas élet szabályait, és az elvárt viselkedésmódokat.

Az óvónő és a gyermek közötti jó kapcsolat befolyásolja a gyermek közérzetét. A jó közérzet növeli a biztonságérzetet, nyitottá teszi a gyermeket társai felé. Az érzelmeken alapuló szeretetteljes kapcsolat lehet az alapja a szociális viselkedésminták átvételének, normák, szabályok elfogadásának, konfliktushelyzetek megoldásának. Fontos, hogy elegendő szabadságot biztosítsunk pontos határok megjelölésével.

Elvárásait az óvónő röviden fogalmazza meg, legyen következetes, a szabályok vonatkozzanak minden gyermekre. A gyermekek megérzik, a felnőtt mit tart helyesnek és mit nem. Azonosulnak azzal az értékrenddel, amit feléje olyan személy közvetít, akihez ő közel áll.

A szeretetteljes elfogadó légkör erősíti a gyermek önmagáról kialakított pozitív "Én" képet. A gyermekek között jelentős különbség van attól függően, hogy milyen családból érkeznek. Általában a jó anyagi körülmények között élő gyermekek és az egyedüli gyermekek nehezebben fogadják el az együttműködés szabályait. Ahhoz, hogy a gyermek a csoport tagjának érezze

magát, tapasztalnia kell, hogy a csoportnak szüksége van rá. A kortársi kapcsolatok szerepe nagy hatású a szocializációban.

Gyermek-gyermek közötti kapcsolatteremtés segítése

A gyermek-gyermek közötti kapcsolat az egészséges "Én" fejlődéshez biztosítja a sokoldalúságot. Az óvodapedagógus feladata, hogy a gyermek "Én" tudata megerősödjék. El kell érniük, hogy a gyermekek figyeljenek egymásra, legyenek képesek bele élni magukat más gyermek helyzetébe. Segítsük az egymáshoz közeledő gyermekek barátságának alakulását. A csoportban a magányos gyermekeket közvetve be kell vinnünk a már kialakult játszócsoportba. Biztosítsunk minél több együttesen átélhető élményt, közös tevékenységet, mely formálja egymáshoz való viszonyukat. Így olyan erkölcsi tulajdonságokat, normákat erősítünk meg, mint a segítőkészség, együttérzés, önzetlenség, tolerancia, igazmondás, a becsületesség, az őszinteség, mások tiszteletben tartása, elfogadása, a mások fizikai, származási különbözőségének tisztelete.

Az együttéléshez szükséges erkölcsi normák és tulajdonságok csak akkor fejlődnek ki, ha a gyermek állandóan gyakorolja a társaihoz való helyes viszonyulást. Ezeket a magatartás módokat a felnőttektől sajátítja el, a felnőtt itt is modell szerepével nevel.

Közösségi nevelés során tapasztalatokat szerez a gyermekek az együttélés szabályairól, meg tanulja mások érdekeit tiszteletben tartani, de ugyanakkor érvényesíteni is saját akaratát. A társas kapcsolatai folyamán képes lesz a konfliktusait kezelni, problémát megoldani, saját határait megismerni. Az óvodapedagógus segítő szerepet tölt be ebben a helyzetben is, hisz ő erősíti meg, hogy egy-egy viselkedésforma pozitív vagy negatív.

Életkoruknak megfelelően elvárható bizonyos udvariassági szabályok betartása, mely a közösségi élet alapvető feltételei (például: eszközök birtoklásának lemondásáról, mások akaratának tiszteletben tartása, felnőttek tisztelete)

Sok esetben családi nevelés során nem találkozik ilyen viselkedési, udvariassági szabályok megkövetelésével a gyermek, ezért a hátránycsökkentő szerepe itt is érvényesül az óvodapedagógusnak.

- *A különbözőség elfogadására nevelés*

Csoportunkban magas a cigány nemzetiséghez tartozó gyermekek száma. A gyermekek nap, mint nap szembetalálkoznak azzal a helyzettel, hogy nem vagyunk egyformák.

Az óvodapedagógus minden mozdulata, megnyilvánulása azt kell, hogy tükrözze, hogy a csoportban minden gyermek egyenlő. Ilyen közösségben lehetőség van arra, hogy a gyermek empátiás készsége fejlődjön, így nevelhetünk a különbözőség elfogadására, tiszteletben tartására, Minden gyermek különbözősége ellenére is egyenrangú és szerethető.

A családok szemléletmódján is változtatnunk kell, hisz elsősorban ők azok, akik megjegyzéseikkel, magatartásukkal azt sugallják, hogy a csoportba járó gyerekek nem egyformák. Pedig ezek a gyerekek általában gondozottak, sőt vannak nagyon jó szociális körülmények között élők is.

A kisebbséghez tartozó gyerekeknek sem könnyű a beilleszkedés, hisz már kicsi korukban megtapasztalják a megkülönböztetést. Bekerülve a közösségbe csak ismerős gyerekekkel játszanak szívesen, felnőttekkel való kontaktust hátrítják. Lassan sok közös élmény hatására oldódnak ezek a gátlások.

A tevékenységek és az együttlétek lehetőséget biztosítanak arra, hogy a gyermek megtapasztalja az együttlét során a különbözőséget, az óvodapedagógus és a dajka megnyilvánulásai segítik őt abban, hogy felismerje, tolerálja és elfogadja társai értékét származásuktól függetlenül. A gyermek megismeri a csoportba járó gyermekek kultúráját és tiszteli azt. Az óvodapedagógus és a dajka befogadó szemlélete befolyásolja a gyermek társakkal való kapcsolatát.

Az óvodapedagógus feladata:

Az óvodapedagógus a gyermeki szabadság tiszteletben tartásával alakítsa ki az érzelmi nevelés szempontjából fontos szokásokat, magatartásmódokat és képességeket:

- az önérvényesítés módjának megtanulását
- kommunikációs készség fejlesztését
- konfliktuskezelési technikák, módok megtanulását
- nyugodt, kiegyensúlyozott, biztonságos légkör kialakítását
- kooperációs készség kialakítását

- törekedjen a családdal való együttműködésre
- segítse a gyermek környezettudatos magatartásának kialakulását
- Ügyeljen, hogy, a csoportszoba környezettudatos szemléletű, otthonos, esztétikus, biztonságos legyen
- fogalmazzon meg erkölcsi normákat és kérje annak betartását a gyermekektől
- teremtsen lehetőséget páros és kis csoportos feladathelyzetekre, kooperatív technikák alkalmazására
- fektessen hangsúlyt a lassabban fejlődő, hátrányos, halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek felzárkóztatására
- teremtsen kapcsolatot a lassabban fejlődő, hátrányos, halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek családjával
- segítse a baráti kapcsolatok kialakítását, segítse a peremhelyzetben lévők kölcsönös kötődését a csoport tagjaihoz
- elegendő szabadság biztosításával, a közösségi élet szabályainak betartása felé irányítsa a gyermekeket.
- biztosítson nyugodt, derűs óvodai légkört, melyben lehetőség adódik minél gyakoribb kontaktus felvételére felnőttel és gyermekkel.
- minél több közös élményt biztosítson a különbözőségek elfogadására való nevelés érdekében
- Inkluzív szemléletével segítse a különbözőségek elfogadását

A fejlődés várható eredményei óvodáskor végére:

- Kialakul az én- tudat, és a reális én-kép.
- Képes kapcsolatot teremteni, együttműködni a felnőttekkel és a csoporttársakkal
- Önállóan véleményt tud alkotni, és véleményét megfelelően tudja kommunikálni.
- Elfogadja, és tolerálja a különbözőséget
- Tisztelettudóan viselkedik a felnőttekkel és a gyermekekkel.
- Alkalmazkodik a szabályokhoz és betartja azokat.
- Kialakul feladattudata
- Szívesen kommunikál
- Szereti, korának megfelelően védi a természetet és környezetét
- Ismeri a közösségben megkívánt viselkedéskultúrát
- Érkezéskor, távozáskor köszön
- Képes társaival kooperatívan együttműködni
- Konfliktusait igyekszik kezelni
- Szükség esetén segíti a rászorulót
- Életkorától elvárható erkölcsi normákat betartva viselkedik: elfogadó, segítőkész, toleráns, empátikus

3.1.3. Anyanyelvi, értelmi fejlesztés és nevelés

Célja: Az anyanyelv megbecsülésén, szeretetén keresztül a gyermek beszéd és kommunikációs készségének fejlesztése, a kommunikáció különböző formáinak alakítása, a gyermek természetes beszédkedvének ösztönzése, alkotó képességének kibontakozása.

A gyermek érdeklődésének, kíváncsiságának felébresztése, az életkornak megfelelő képességek kialakítása, az iskolai tanuláshoz szükséges részképességek megalapozása.

Az értelmi képességek (érzékelés, észlelés, emlékezet, figyelem, gondolkodás, képzelet, alkotó képesség) kibontakoztatása az önálló, az alkotó, az aktív gondolkodás megalapozása nagyon fontos helyet foglal el az óvodai nevelésben.

Fejlesztési tartalmak

Az anyanyelvi, értelmi nevelés elsősorban a gyermek szabad játéka által valósul meg, az értelmi fejlesztés és az anyanyelvi nevelés nem választható el egymástól, azzal szoros egységben van.

Az értelmi fejlesztés és nevelés a beszéd, az anyanyelv és kommunikáció segítségével valósul meg.

Az óvodai nevelés során hangsúlyt fektetünk a kognitív képességek fejlesztésére.

Óvodai nevelés folyamatában elsősorban a megismerő tevékenységet erősítjük, ehhez szükséges képességeket fejlesztjük /érzékelés, észlelés, figyelem, emlékezet, képzelet, gondolkodás, alkotó képesség/.

A tapasztalatok minél többféle megismerő tevékenységet aktivizáljanak, minél több ismeretet szerezzenek egyéni fejlettségüknek megfelelő szinten.

A gyermekekben kialakítjuk azt a képességet, hogy a környező világ dolgaiban ok-okozati összefüggéseket keressenek. Önálló gondolkodásra, problémamegoldásra úgy neveljük a gyermeket, ha lehetőséget adunk az önálló tapasztalatszerzésre.

A megértés, a gondolkodás alapfeltétele, hogy a gyermek újonnan szerzett tapasztalatait, ismereteit összefüggésbe tudja hozni a régiekkel. Többszöri megfigyelés után tapasztalatait alkalmazni tudja.

A gyermeknek megfelelő nyelvi fejlettségre van szüksége ahhoz, hogy, a meglévő tapasztalatairól, ismereteiről élmény szintjén tudjon beszámolni.

Az anyanyelvi nevelés komplex folyamat, amely a nevelési folyamat egészében jelen van, minden tevékenységet áthat.

Az óvodáskorú gyermek a beszédet utánzás alapján tanulja. A beszéd és a gondolkodás fejlődése egymással szoros kölcsönhatásban van. A beszéd a környezettel való érintkezés eszköze. A biztonságot nyújtó légkörben a gyermek megnyílik, kialakul beszédkedve.

A beszédfejlesztés leghatékonyabb eszköze az óvónő példamutató beszéde. Egész megnyilvánulása hat a gyermekre.

Az óvodapedagógus személyes példájával, (odafigyelés, meghallgatás, beszélgetés) kommunikációs helyzetek megteremtésével ösztönözi a gyermekek közötti kommunikációt, lehetőséget teremt a szókincsük bővítésére, a párbeszéd gyakorlására. Fontos az anyanyelvi nevelés során a dajka példamutató beszéde is.

Fontos, hogy az óvodai nevelés során olyan szeretetteljes, beszéd kedvet ösztönző környezetet biztosítson az óvodapedagógus, ahol természetes, spontán megnyilvánulás van lehetőség, így alakul a gyermek kommunikációs képessége, beszéd kedve, beszéd fegyelme.

A beszédhelyzetekben szerzett tapasztalatai során átveszi a környezetéből a szórend, a ragok, képzők stb. használatát.

Fontosnak tartjuk, hogy minden gyermek beszélhessen arról, ami őt foglalkoztatja, érdekli. Hétfői napokon rendszeresen "beszélgetős" napot tartunk. Ez élménybeszámoló a hétvégi eseményekről. Fontos, hogy minden gyermekre legyen időnk, s akkor azt a pár percet csak neki szánjuk, hallgassuk meg élményeit, vele beszélgessünk.

Az anyanyelvi és kommunikációs képességfejlesztés eszközei: a mondókák, a versek, mesék, kommunikációs és dramatikus játékok.

A beszédhibákat tapintatosan, játékos tevékenység során korrigáljuk, helyes beszédmintát adva (javítgatás elkerülésével): beszédszerv ügyesítő játékok, fúvási-szívási gyakorlatok helyes légzés – légző gyakorlatok, játékos hangutánzók.

Az óvodapedagógus feladata:

- Az óvónő ismerje fel a beszédtechnikai hibákat, személyes példaadással korigálja azt (javítgatás elkerülésével)
- Súlyosabb eseteknél logopédiai kezelést javasoljon a szülőknek.
- Beszélgetésre alkalmas, nyugodt légkört megteremtése, ahol a gyermek szívesen és szabadon megnyilvánulhat
- Ösztönözze a gyermeket arra, hogy másokat meghallgasson.
- A gyermek szókincsének bővítése.
- Beszédmegértés fejlesztése.
- Beszédtechnika fejlesztése.
- Beszédhibák megfelelő módszerekkel történő javítása.
- Kommunikációs helyzetek megteremtése.
- Ösztönző környezet biztosítása
- Nyelvi hátrányos helyzetű, illetve nyelvi kiemelkedő képességű gyermekek differenciált fejlesztése.
- Segítse személyes példaadással, pozitív odafordulással a nehezen megnyilvánuló gyermekek kommunikációját.
- Teremtse minél több lehetőséget a bábozásra és a dramatizálásra, mely az anyanyelv szeretetére, tiszteletére nevel.
- Vegye figyelembe a családok eltérő kommunikációs szokásait.
- Az etnikai kisebbséghez tartozó gyermekek kultúrájának megismerését segítse elő.
- Vegye figyelembe a gyermek kíváncsiságát, érdeklődését
- Nyújtson minél több lehetőséget, ismeretek és tapasztalatok szerzésére.
- A gyermeket differenciált egyéni fejlesztésben részesítse.
- A tevékenységek megszervezésekor ügyeljen arra, hogy azok legyenek változatosak, serkentsék a gyermeket az összefüggések keresésére.
- Ösztönző környezet biztosításával valamennyi értelmi képesség (különösen a képzelet és kreativitás) fejlődését segítse elő, a fejlesztés a természetes megismerés és megtapasztalás útján történjen.

A fejlesztés várható eredményei az óvodáskor végére:

- Törekedjen a végzett tevékenység összefüggéseinek felfedezésére.
- Rendezzék problémafelismerő és megoldó képességekkel.
- Tudja figyelmét rövid ideig egy tevékenységre összpontosítani.
- Vegyen részt különböző tevékenységekben.
- Ismereteit tudja alkalmazni a gyakorlatban is.
- Az iskolai tanuláshoz szükséges képességek megfelelő fejlettségével rendelkezzen.
- Beszédük logikai összefüggéseket tartalmazzon.
- Figyelmesen tudják végighallgatni társaikat.
- Helyesen használják a névmásokat, névutókat, igekötőket.
- Beszédüket érzelmeik által kiváltott természetes arcjáték kísérje.
- Tisztán ejtsenek minden beszédhangot.
- Gondolataikat megfelelő tempóban és hangsúllyal tudják kifejezni.
- Szókincsük korának megfelelő, jól használják a metakommunikációs eszközöket.
- Társakkal és a felnőttekkel szívesen kommunikáljanak
- Egyszerűbb történetet, mesét képesek legyenek elmondani.
- Élményeiket, gondolataikat meg tudják fogalmazni.
- Alakuljon ki beszédfigyelmük.

4. Az óvodai élet tevékenységi formái

4.1. Játék

Célja: A gyermek elemi pszichikus szükségleteinek kielégítése.

A gyermek legfontosabb tevékenysége a játék, mely a gyermek és az óvodapedagógus által kezdeményezett.

A gyermek a játékban élményeit, tapasztalatait, vágyait éli újra. A játék egyben tanulás is, hisz itt éli ki a gyermek tevékenységi vágyát, kíváncsiságát, ismerkedik a világgal.

A játék, tájékozódó tevékenység, külvilágból és sajátos belső világból származó benyomásait a játékban rendszerezi. Játék során a gyermek sokféle információt ad önmagáról, kellemes és kellemetlen élményeiről. A játék a valóság és képzelet közötti híd.

A kisgyermeket a játékra belső feszültség készíteti, cselekvés hatására ez a feszültség csökken, ezért a tevékenységet újra ismétli.

A játék a legfőbb személyiségfejlesztő eszköz. A játékot érzelmek kísérik, a gyermek társas kapcsolatai játék során alakulnak ki, viselkedési formákat tanul meg, értelmi és szociális képességei fejlődnek, fokozódik beszédkedve.

A fejlesztési tartalmak

- *A játék feltételeinek megteremtése*

A biztonságos, nyugodt légkör az egész óvodai életnek elengedhetetlen feltétele. Mivel a kisgyermek legfontosabb tevékenysége a játék, nevelésük során erre kell a legtöbb időt hagyni.

A napirendet, heti rendet úgy kell megszervezni, hogy biztosítsa az élményszerű elmélyült, gyermeki játék kibontakozását. A vegyes életkorú csoportban a fejlettebb, érettebb gyerekek mintát adnak az együttműködésre, a konfliktusok megoldására.

A játék tartalmának gazdagítása érdekében élményszerző sétákra visszük a gyermekeket, az itt szerzett élmények tovább élnek a játéktevékenység során.

A gyermek eldöntheti, hogy mit, hol és mivel játszik. A játék folyamatában az óvodapedagógus tudatos jelenléte biztosítsa az élményszerű, elmélyült gyermeki játék kibontakozását. Mindezt az óvodapedagógus feltételteremtő tevékenysége mellett a szükség és igény szerinti együttjátzásával, támogató, serkentő, ösztönző magtartásával, indirekt reakcióval éri el.

A csoportszobában ismerje meg a gyermek az állandó játszóhelyeket, de adjunk lehetőséget a játszóhely átrendezéséhez is. Elegendő hely biztosítása a különböző típusú játéktevékenységre az udvaron és a csoportszobában egyaránt fontos.

A játék szorosan összefügg az értelmi és az anyanyelvi képességek fejlődésével, hisz a megismerő folyamatok játékba ágyazottan fejlődnek.

A játék során megnyilvánul a gyermek értelmi és szociális fejlettsége.

A szabad játéktevékenység kiemelt szerepet kap, ahol a gyermek szabadságot kap a játéktéma kiválasztásában, a társak kiválasztásában, a játékeszközök, a hely és az idő megválasztásában.

A szabad játéktevékenység nem jelent szabadosságot, ennek is vannak betartandó szabályai. Melyet a gyermeknek fokozatosan el kell sajátítania: nem zavarhatja mások tevékenységét.

A szabad játék tevékenységben helye van a spontán mozgásos tevékenységeknek.

A szabad játék hangsúlyossága mellett a kezdeményezett játéknak is helye van, melyet az óvónő pedagógiai szándékkal ajánl fel a gyermekek részére, ezek a külső kezdeményezések mindig a gyermek érdekében történnek, a gyermek fejlődése érdekében.

A kezdeményezett játéktevékenység során is lehetősége van a gyermeknek a tevékenység választására, el is utasíthatja a felkínált játékot.

Az óvodapedagógus feladata:

- Az elmélyült játék feltételeinek megteremtése.
- A játékeszközök legyenek a gyermekek részére elérhető helyen.
- A játékhoz szükséges eszközök, élmények biztosítása.
- A gyermek játékának tiszteletben tartása.
- Szükség esetén játékötlek adása, bekapcsolódás a játékba.
- Elegendő hely és idő biztosítása a játéktevékenységek gyakorlására.
- A gyerekeknek legyen lehetőségük szabadon a játéktér átrendezésére.
- A csoportszobában legyen elég eszköz a különböző játékfajták gyakorlására: gyakorlójáték, szerepjáték, konstruáló játék.
- A játékok készüljenek környezetbarát anyagokból, legyenek esztétikusak, ne tartalmazzanak egészségre káros anyagokat
- A játékok adjanak lehetőséget sokszínű tapasztalatszerzésre.

- Az óvodapedagógus beszéde legyen, példaértékű teremtse kommunikációra alkalmas helyzeteket.

A fejlesztés várható eredményei az óvodáskor végére:

- Kapcsolódjon be közös játékba.
- Legyen kezdeményező.
- Tartsa be a megismert szabályokat.
- Tartsa be a társas viselkedés szabályait.
- Fogadja el társai javaslatát.
- Legyen képes saját élményeinek eljátszására.
- Legyen képes csoportban való játékra.
- Vegyen részt szabályjátékokban, ügyességi játékokban.

4.2. Verselés, mesélés

Célja: A gyermek érzelmi, értelmi, erkölcsi fejlődésének segítése, az irodalmi anyagon keresztül érzéki-érzelmi élmények nyújtása.

A mese épp úgy, mint a játék örömforrás a gyermek számára. A mese az, amire a kisgyermek kényszerítés nélkül figyelni tud. Ritmusa, képi ereje, folyamatossága, hangulata fogva tartja a képzelőerőt.

A mese segíti a gyermeket a világ megismerésében, erkölcsi mondanivalója van. A mese élmény a gyermek számára, oldja szorongásait, fejlődik beleérző képessége, belső képteremtésre tanít. Szórakozás, mulatság, egymásra hangolódás.

A mesének erkölcsi mondanivalója, üzenete van, mely a gyermek nyelvén szól. Igazán mély mondanivalót általában a népmesék hordoznak. Elbeszélő alaphangjukat átszövik lírai és drámai elemek.

A mesei történet kiindulópontja valami megrázó elem: szeretet, harag, félelem, öröm, szomorúság. A népmesék mély lélektani igazságuk tartalmi és formai jellemzőik anyanyelvi nevelő hatásuk miatt az óvodai irodalmi nevelés eszközei.

A mesék által a gyermekek képileg megformálják, kivetítik szorongásaikat, félelmeiket. A mese feltárja a gyermek előtt a külvilág és emberi belső világ legfőbb érzelmi viszonyait, lehetséges, megfelelő viselkedésformákat.

Fejlesztési tartalmak:

Az óvodapedagógusnak olyan irodalmi anyagot kell összeválogatnia, mely megfelel a gyermek érdeklődési körének, életkori sajátosságainak, mind tartalmilag, mind formailag és terjedelmileg.

Ajánlott irodalom: a magyar és világirodalom gyermekek számára készült alkotásai, Illyés Gyula, Benedek Elek, Móra Ferenc, Andersen, Grimm stb.

Versek közül: Zelk Zoltán, Csanádi Imre, Weöres Sándor, Kányádi Sándor, Gazdag Erzszi stb. A cigánygyerekeket megismertetjük a saját mondavilágukkal: Lakatos Menyhért, Bari Károly.

Naponta többször kezdeményezünk verset, mesét a gyermekek érdeklődésének, az adott szituációnak megfelelően. Egy-egy mesét hosszabb időn keresztül hallgathatnak a gyermekek. Egy héten két új mesét mondunk ahhoz, hogy a gyerekek igazán élvezhessék a mesét, a szereplőkkel azonosulni tudjanak, többször kell ugyanazt a művet hallaniuk. Nem véletlen, hogy a kedvenc mesék épp azok, amit a gyermek gyakran hallott.

Irodalmi nevelésről akkor beszélhetünk, ha a gyermek szereti a mesét, verset, kéri az újabb élményt, és befogadóból előadó válik.

Dramatizálás, bábozás során a gyerekek újra élik a mesét, szabadon kifejezhetik magukat, nem köti őket a mese szövege. A gyerekek szabadon improvizálhatnak, meseélményeiket tovább játszhatják. Bábok segítségével gyakorolják a párbeszédet.

A meséket, verseket évszaknak és aktualitásnak megfelelően válogatjuk. A néphagyományokat tovább visszük a népmeséken, mondókákon, szólásokon keresztül. A mondókák fontosak a gyermekkel kialakított meghitt kapcsolat kialakítására.

A gyermeknek lehetőséget adunk saját vers és mesealkotásra, ehhez biztosítjuk a megfelelő helyet és eszközöket, pozitív értékeléssel személyiségük fejlődését elősegítjük. A gyermek élményeit mozgással, ábrázolással is kifejezheti.

Vers és meseanyag kiválasztásának szempontjai

- Mondókák: népi mondókák, kiszámolók, hintázók, csiklandozók, lovagoltatók, altatók
- Mesék: állat, tündér, tréfásmesék, verses mesék, láncmesék, népmesék, műmesék.

- Versek: népköltészeti alkotások, klasszikus és mai versek
- Színvonalas, életkornak megfelelő kortárs művek
- Etnikai kisebbség irodalma, meséje, verse is kapjon helyet a kiválasztott anyagok között.
- Az anyag kiválasztásánál a szülőföldre való pozitív viszony elmélyítése, magyar népmesék, népi mondókák hangsúlyos szerepet kapnak

Az óvodapedagógus feladata

- Teremtse meg a mesélés külső és belső feltételeit
- Szívesen, átéléssel meséljen
- Adjon lehetőséget dramatizálásra, bábozásra
- Igényes irodalmi anyag kiválasztásával segítse elő a gyermekirodalmi fogékonyságának megalapozását
- A gyermek könyvek iránti vonzódásának kibontakoztatása.
- Hívja fel a szülő figyelmét az élő mese fontosságára, a korlátlan TV-nézés, videózás ártalmaira
- Szervezzen báb és színházlátogatásokat
- A népmesékben használt kifejezéseket más szóval is egészítse ki, hogy a gyermek megértse azt.
- Elsősorban magyar népi alkotásokból, kortárs irodalmi művekből válasszon anyagot.
- A mesélés fontosságának megismertetése a szülők között.
- Esztétikus eszközöket használjon és készítsen a meseillusztrálás, dramatizálás során.
- Teremtse minden nap lehetőséget a mesehallgatásra.
- A könyvek használatára, megbecsülésére nevelje a gyerekeket.

A fejlesztés várható eredményei az óvodáskor végére

- Szívesen mondjon spontán módon mondókákat, verseket, meséket
- Tudja a megismert szavak jelentését, megfelelően használja azokat
- Nyelvhelyességi szabályoknak megfelelően fűzze mondatait
- Jegyezze meg a mese legfontosabb elemeit, nevezze meg azokat
- Vegyen részt dramatikus játékokban, közös műsorkészítésben
- Szívesen, örömmel hallgasson mesét
- Figyelmesen tudja végighallgatni óvónőjét, társait
- Tudjon könyvben kép alapján tájékozódni, óvja a könyveket.
- Önkifejezés módja legyen számára a mesélés, verselés, dramatizálás, melyet megjeleníthet mozgásban, képi formában egyaránt.

4.3. Ének-zene, énekes játék, gyermektánc

Célja: A gyermekek zene iránti érdeklődésének felkeltése, az éneklés, zenélés tevékenységének megszerettetése, zenei ízlés fejlesztése. A szülőföld értékeinek megismertetése a népdal, népzene, a népszokás által.

A zene hatása olyan emberformáló erő, amely kihat az egész személyiségre. A zene fogékonnyá teszi az embert a szép befogadására, formálja ízlését, emberi magatartását.

Az óvodai zenei nevelés élményhez juttatja a gyermeket, felkelti zenei érdeklődését, formálja zenei ízlését, esztétikai fogékonyságát.

A zene a művészeti nevelés eszköze, a zenei élmény serkenti a gyermekek képi és irodalmi alkotások iránti esztétikai kíváncsiságát, alkotókedvét.

Az óvodai zenei nevelés közös énekléssel, közös játék örömeinek felfedezésével esztétikailag fogékonnyá teszi a gyermeket. Fejleszti a zenei képességüket: hallás, éneklési készség, ritmusérzék, zenei formaérzék, harmonikus mozgás.

A fejlesztési tartalmak:

A zenei nevelés már az óvodába lépéskor megkezdődik a beszoktatás ölbeli játékokkal, altatókkal közelebb hozza a gyermeket az óvónőhöz, az éneklés megnyugtatja. Később is átszövi az egész napot az énekelgetés, mondókázás.

A zenei nevelést kötetlen formában szervezzük.

A zenei képesség fejlesztésénél figyelembe vesszük a gyermek egyéni fejlettségét.

A felgyorsult, elidegenedő világunkban még nagyobb hangsúlyt kell fordítanunk a gyerekek érzelmi és művészeti nevelésére.

Az óvodai zenei nevelés során egy-egy dalt, mondókát, énekes játékot sokszor ismétlünk, gyakorolunk. Vigyázzunk azonban, hogy azonos típusú ingerek ne okozzanak telítődést, mert az a kíváncsiság és az aktivitás mértékének csökkenéséhez vezet. Ezért a zenei nevelést tegyük változatossá.

A gyereket rá kell ébreszteni saját zenei produkciójának örömére. A befogadott, megtanult dalokat maguk is reprodukálják. A foglalkozás leghosszabb része a dalos-játék, a gyermekjáték kell, hogy legyen. A sokszori ismétlés örömet ad, igazi élményt jelent.

A zenei nevelés lehetőségeit az egész nap folyamán ki kell használnunk. Kezdeményezzünk énekes játékokat az udvaron és a szabadidőben is. A szerepcserés játékoknál lehetőleg minden gyermekre kerüljön sor. Ismerni kell a gyermek fejlettségi szintjét, s ehhez kell tervezni a dalanyagot és a fejlesztés területeit.

Igényesen válogatott kortárs művészeti alkotásoknak is szerepelniük kell a zenei anyag kiválasztásában.

A zenei képességek fejlesztésének területei:

- Éneklési készség, a tiszta, artikulált éneklés
- Zenei hallás fejlesztése: magas-mély hang megkülönböztetése
 - halk-hangos közötti különbség
 - hangszínek felismerése
 - belső hallás fejlesztése
- Ritmusérzék fejlesztése: egyenletes lüktetés, metrum érzékelése
 - Dalok, mondókák ritmusának érzékeltetése
- Mozgáskultúra fejlesztése: egyszerű tánclépések

- Hangszerek hangjának felismerése: gyermekhangszerek alkalmazása
- Zenei alkotókészség fejlesztése
- Zene hallgatására nevelés.

A zenei anyag kiválasztásához ajánlott szakirodalom:

Forrai Katalin: Ének az óvodában

Kodály Zoltán: Kis emberek dalai

Törzsök Béla: Zenehallgatás az óvodában

Az óvodapedagógus feladata:

- Az óvónő ismerje a zenei képesség fejlesztésének területeit, hogy munkáját tudatosan tervezhesse.
- Teremtse meg az énekléshez szükséges nyugodt légkört
- A nap folyamán biztosítson lehetőséget mondókázásra, éneklésre
- Támassza a gyermek aktív részvételére
- A bátortalan gyermekeket ne kényszerítse éneklésre
- Változatos módszerekkel keltse fel a gyermek érdeklődését.
- Igényes kortárs művek válogasson
- A tevékenységek megvalósítása során adjon lehetőséget az óvodapedagógus a néptánc, a népi játékok megismerésére.
- A dalanyagok kiválogatása életkornak és a gyermekek képességeinek megfelelően történjen.
- Az etnikai kisebbség dalaiból is válogasson az óvodapedagógus, mely színvonalas és hangterjedelme életkornak megfelelő.
- A gyermekek anyanyelvi képességeinek fejlesztése mondókákkal, gyermekdalokkal történjen

A fejlesztés várható eredményei az óvodáskor végére:

- Énekeljen vissza dallamot
- Különböztesse meg és érzékeltesse a halk-hangos, magas-mély, gyors-lassú fogalom párokat dallamban, ritmusban
- Fejezze ki a dalritmust és az egyenletes lüktetést
- Tudjon egyszerű táncos mozgásokat végezni
- Törekedjen tiszta éneklésre
- Ismerjen fel dallammotívum alapján hallott dalt, többféle zenei- és zörejhangokat, ritmushangszereket.
- Ismerje a népszokásokhoz kapcsolódó dalokat, dalos játékokat, gyermeki néptáncokat, népi játékokat.
- Sajátítsa el egyszerűbb tánc lépéseket a gyermekek fejlettségének figyelembe vételével

4.4. Rajzolás, mintázás, kézimunka

Célja: a gyermek élmény- és fantáziavilágának képi, szabad önkifejezése.

A képi, plasztikai, konstruáló kifejezőképességének kibontakoztatása, valamint a manuális tevékenységek megszerettetése változatos technikák segítségével.

A rajzolás, mintázás, festés, építés, képalakítás, kézimunka különböző fajtái fontos eszközei a gyermeki személyiség fejlesztésének, a gyermeki önkifejezésnek.

A megfigyelés és ábrázolás által formálódnak a gyerekek képzetek, gazdagodik élmény- és fantáziaviláguk.

Az építő, ábrázoló tevékenység segíti a gyerekek téri, formai, színeképzetek kialakulását, a szépség iránti vonzódás alakulását.

A gyerekek különböző anyagokkal, technikai alapelemekkel ismerkednek. A kisgyerekek képzetek, emlékezet és képzetek alapján rajzol, fest és mintáz.

A gyermekábrázoló tevékenysége során belső képét vetíti ki a világról.

Fejlesztési tartalmak:

A nap folyamán lehetőséget biztosítunk rajzolásra, festésre, gyurmázásra. A vizuális nevelés az óvodai nevelés egészét áthatja. Jól használhatók a vizuális tevékenységek során az ünnepi készülődések, ünnepi alkalmak, melyek közel állnak a gyermekhez.

A csoportszobában állandó helyet biztosítunk az eszközöknek, olyan helyet alakítunk ki, ahol a játszó gyerekek nem zavarják a rajzolató gyerekeket. Megtanítjuk a különböző eszközök biztonságos használatát. Már az óvodába lépéskor fontos, hogy a gyermekek játékosan ismerkedjenek a technikákkal.

Lehetőséget adunk a gyermeknek, hogy mindig olyan technikával dolgozhasson, amivel sikerélményhez jut, s ez újabb tevékenységre ösztönzi. A nagyobb gyerekek szívesen tevékenykednek, mintát adnak a kisebbeknek az ábrázoló tevékenységhez, élményt biztosítunk, hisz a rajzolgatás, festés során a gyermek élményeit vetíti ki.

Lehetőséget adunk érdeklődésüknek, élményüknek megfelelő téma választására. A szabad témaválasztás mellett nem zárjuk ki a felnőtt által felajánlott témákat sem, melyek megoldása könnyebben megy, ha már többféle technikai ismeretekkel rendelkeznek a gyerekek.

A plasztikai munkák közül a gyurmázást emeljük ki. Segítjük a gyermeket a környezetükben lévő tárgyak formáinak felismerésében.

Az óvónő maga is közreműködik a tevékenységben, így szemlélteti a technikai eljárásokat, egyénre szabott ötleteket ad.

A népművészeti elemekkel való ismerkedésre lehetőséget adunk a társult intézmény székhelyén lévő falumúzeum látogatásával. A népművészeti alkotások formálják a gyermek esztétikai érzékét.

Az óvodapedagógus feladata:

- biztosítson változatos eszközöket
- teremtsen alkalmat a közös alkotásra
- ismertesse meg a különböző vizuális technikákat
- értékelje pozitívan a gyermekek munkáit
- ismertesse meg a gyermeket a művészi értékű alkotással, reprodukciókkal

- hagyományos eszközöket természetben található anyagokkal bővítse (növények magjai, falevelek, termése stb.)
- ismertesse meg a gyermekeket népművészeti alkotásokkal
- az ábrázoló tevékenységre - a személyiségfejlődés eszközeként – az egész nap folyamán teremtsen lehetőséget
- ismertesse meg a gyermekeket életkoruknak megfelelő technikákkal
- a mintázási kedvet különböző természetes anyagokkal, kiegészítőkkal (termések, növények, magvak) keltse fel
- a csoportszoba, öltöző, mosdó esztétikus dekorálásával formálja a gyermek ízlését, környezettudatos szemléletét
- az alkotó tevékenységet ötleteivel, különböző változatos eszközök felkínálásával tartsa fenn
- a gyermekeknek, életkori sajátosságainak és érdeklődési körüknek megfelelő eszközöket, technikákat-témákat javasoljon
- az ábrázoló tevékenységet komplex módon építse be zenei, az irodalmi nevelésbe

A fejlesztés várható eredményei óvodáskor végére:

- élményeit képes legyen vizuálisan megjeleníteni
- használja a képi kifejezés eszközeit, díszítsen önállóan tárgyakat
- törekedjen a részletező emberábrázolásra
- próbálkozzon mozgásábrázolással
- az ábrázolás technikáit készségszinten alkalmazza
- nevezze meg a színeket, azok sötét, világos árnyalatait
- megfigyelés, emlékezet, elképzelés alapján tudjon alkotni
- szem, kéz koordináció összerendezett

4.5. Mozgásfejlesztés

Célja: a mozgásszint fejlesztése, a gyerekek természetes, harmonikus mozgásának, testi képességeinek fejlesztése. A rendszeres mozgással az egészséges életvitel megalapozása.

A mozgás sokoldalú tevékenység, feladatrendszere az egész óvodai életet átszövi. A szabad játék tevékenységén, a testnevelési foglalkozáson túl jelen van a különböző nevelési területeken, valamint a gondozási és önkiszolgáló tevékenységben is.

Hatása az értelmi képességek fejlődésére:

- A mozgásos játékok, gyakorlatok téri felidézésével fejlődik a gyermekek vizuális memóriája.
- A testrészek, téri irányok, formák bemozgásával, megismerésével, megnevezésével bővülnek a térről való ismereteik, fejlődik térészlelésük, gyarapszik szókincsük.
- A konkrét, mozgásos tapasztalatok beépülése segíti az elvont gondolkodás, a keresztcsatornák fejlődését.

Hatása szociális képességek fejlődésére:

- A saját testéről szerzett tapasztalat és a mozgásos képességeinek megismerése, a mozgás feletti kontroll kialakulása segíti az „én tudat” fejlődését a „szociális én” erősödését. Világos, konkrét értékeléssel a pozitív énkép alakulását.
- A közös, örömmel végzett mozgás közben társas kapcsolatai kiszélesednek. A társakkal végzett együttmozgás segíti a gyermek én-határainak megismerését, a másik észlelését, fejlődik önfegyelmük, önuralmuk, együttműködő, kooperáló képességük és toleranciájuk.
- A mozgásos versengések során átélik a sikert és a kudarcot egyaránt. Így tanulják ezeknek a kezelését, elviselését.

Napirendünket úgy alakítjuk, hogy a gyerekek a lehető legtöbb időt mozgással tölthessék. Erre a csoportszobában és az udvaron is lehetőséget kell biztosítanunk. Kiemelt szerepet kapnak a szabad levegőn történő mozgásos tevékenységek. A csoportszobánk szűkös, tornaterem nem áll rendelkezésünkre, de úgy szervezzük a napi tevékenységeket, hogy elegendő idő és hely jusson a mozgásra is.

Az udvaron sok lehetőség van mozgásos tevékenységre, mozgásfejlesztő játékok és eszközök használatára. Ezek az eszközök a nagymozgások fejlesztését, a kondíció fejlesztését szolgálják.

Mozgásfejlesztésre a testnevelés foglalkozások és a mindennapos testnevelés szolgál, mely kötelező minden gyermek számára. Hetente egy kötelező foglalkozást szervezünk és naponta 10-15 perces testnevelést, melyen a játékoságot alkalmazzuk, hogy ez a rövid idő valódi felfrissülés legyen.

A spontán, a szabad játék kereteiben végzett mozgásos tevékenységek kiegészítik a fent említett irányított tevékenységeket.

Fejlesztési tartalmak:

Figyelembe vesszük a gyermek egyéni érési ütemét s, hogy a különböző nehézségű feladatokat fokozatosan, egyéni képességeiknek megfelelően sajátítsák el, erre megfelelő gyakorlási időt biztosítunk. A mozgásfejlesztés az alábbi területeken valósul meg:

- a szabad játékban a gyermekek kötetlen, spontán, természetes játékos mozgása közben,
- a testnevelési foglalkozáson,
- mindennapi testnevelésen

Mozgásfejlesztés a szabad játékban

Fontos feladatunk természetes mozgáskedv megőrzése, felkeltése és a mozgásigény kielégítése, valamint a motiváló, mozgásra inspiráló biztonságos környezet kialakítása teremben a szabad levegőn, eszközökkel és eszköz nélkül, spontán vagy szervezett formában.

A nagymozgások fejlesztését, (csúszás, kúszás, bújás, mászás, gurulás) különböző eszközökkel biztosítjuk udvaron és csoportszobában egyaránt. Eszközei: csúszda, csoportszoba berendezései, asztalok, székek, tornapad, szőnyeg, udvari mozgásos eszközök.

Egyensúlyérzék fejlesztésének, mozgáskoordináció fejlesztésének eszközei: tornapad, lépegető, forgó korong, füles labda, lég labdák, roller.

A mozgásfejlesztés során alkalom nyílik a térérzék, a testséma, reakció képesség, koordinációs képesség, ritmus érzék fejlesztésére.

Udvari játékok alkalmat adnak a nagymozgásokra, az egyensúlyérzék fejlődésére, téri tájékozódásra, kondicionáló képességük fejlődésére.

A csoport összetételéből adódóan az óvodapedagógus feladata, hogy a mozgás tervezése során figyelembe vegye az egyéni fejlettséget, megtanítsa a gyermekeket az eszközök helyes használatára, a mozgásformák helyes kivitelezésére.

Felhívja a gyermekek figyelmét a balesetek lehetőségére, elkerülésére ezért életkornak megfelelően fontos, hogy a gyermekek bizonyos szintű szabályokat betartsanak.

Mozgásfejlesztés testnevelési foglalkozásokon

Mivel tornaszoba nem áll rendelkezésünkre ezért a szervezésnél az óvodapedagógus nagyfokú előre látására van szükség, hogy minél nagyobb tér álljon rendelkezésre a mozgáshoz. A csoportszoba berendezési tárgyait (asztalok, székek) használja mozgásos tevékenységekre, iktassa ki a veszélyforrásokat.

A csoportösszetételből adódóan nagyfokú differenciálásra van szükségünk, melyet az egyéni képességek és fejlettségek határoznak meg.

Lehetőséget biztosítunk, hogy a különböző nehézségű feladatokat fokozatosan egyéni képességeknek megfelelően sajátítsák el erre megfelelő gyakorlási időt biztosítunk.

Az óvodapedagógus a gyakorlatokat mutassa be, hogy a gyerekek helyes mintát követhessenek.

Egyszerű, a gyermekek szintjén érhető utasítások fontosak a feladatok megértéséhez. A gyermekek ellenőrzése, értékelése a tevékenység végéig folyamatosan jelen van.

A testnevelési foglalkozások anyaga atlétikai, torna, játék jellegű gyakorlatokból tevődik össze:

- Játékok: szerep - utánzó - futó – szabályjátékok
- Rendgyakorlatok: egyenes testtartás, vonal és kör alakítása, fordulatok meghatározott irányba
- Gimnasztika: szabad gyakorlatok: kartartások, nyakizom gyakorlatok, kar-láb-törzs mozgások, testhelyzetek
- Koncentrációs gyakorlatok: kézi-szer gyakorlatok (babzsák, szalag, karika, labda)

- Járások, futások: természetes járás irányváltásokkal, speciális járások, járások, futás egyenes vonalban és irányváltásokkal, lassítás-gyorsítás, akadályok leküzdése, versenyfutás
- Szökdelések, ugrások: helyben és haladva (páros lábra, váltott lábra), akadályokon át
- Dobások, labdás gyakorlatok: labdafogások, labdaészlelés, labdagurítások, labdavezetések, labda fel-ledobások
- Támasz, - függés- és egyensúlygyakorlatok: talajon, padon, zsámolyon, bordásfalon, vízszintes és függőleges irányban

Mozgásfejlesztés a mindennapi testnevelésen

A mindennapos testnevelés anyagát a mozgásos játékok adják, erre a tevékenységre 10-15 percet biztosítunk. A napirendbe nincs kötött helye ennek a tevékenységnek, nem látjuk célszerűnek, hogy éppen ez a fajta szabad mozgásos tevékenység (mely a felfrissülést szolgálja) meghatározott időben történjék, hanem mindig a gyermek igénye szabja meg ennek idejét és gyakoriságát.

A tevékenység napirendbe történő illesztése állandó. Az örömmel végzett mozgás jó hatással van a társas kapcsolatok alakulására, az együttműködésre, társas viselkedés szabályainak betartására, az énkép, az önkontroll, az érzelem alakulására.

Az óvodapedagógus feladata:

- Rendszeres, mindennapi mozgással biztosítsa a gyermek egészségének megőrzését, edzését, az egészséges életvitel kialakítását
- biztosítson helyet, eszközt, időt a szabad mozgástevékenységre
- a testnevelés foglalkozások anyagának kiválasztásakor vegye figyelembe a csoport összetételét, a gyermek egyéni fejlettségét, terhelhetőségét
- tartsa szem előtt, hogy a testnevelés foglalkozások legértékesebb anyaga a játék
- testnevelés foglalkozások szervezésébe, a terem rendezésébe vonja be a gyerekeket is
- testnevelési foglalkozások szervezésekor fokozottan figyeljen a tipikus gyermekbalesetek elkerülésére
- állítson fel szabályokat, a balesetek elkerülése érdekében, tartassa azokat be
- értékelése legyen pozitív

- tiszta, jó levegőt biztosítson a mozgásos tevékenységek megszervezésekor és a nap folyamán folyamatosan
- használja ki a szabadban történő mozgásos tevékenységek lehetőségét,
- a napirend összeállításánál ügyeljen arra, hogy a legtöbb időt a gyermek a szabad levegőn mozgással töltsse
- a tevékenységek szervezése, irányítása, értékelése során differenciáljon, vegye figyelembe az egyéni fejlődés sajátosságait
- hagyjon elegendő időt a gyakorlásra, a mozgásos tevékenység befejezésére
- a várakozási időt csökkentse, biztosítja a folyamatosságot a szervezés folyamán
- a mindennapos mozgásra 10-15 percet biztosítson
- a mozgásos játékoknak hangsúlyos szerepet szánjon

A fejlesztés várható eredményei az óvodáskor végére:

- sajátítsa el a természetes mozgások elemeit
- ismerje a vezényszavakat, tudjon a hallottak szerint cselekedni
- tartsa és kövesse az adott szabályokat
- mozgás közben tudjon irányt változtatni
- legyen képes sor- és köralakításra
- egyensúlyozzon egy lábon, valamint különböző szerekben
- tudjon labdát dobni, megfogni, gurítani
- alakuljon ki szabálytudatuk és versenyszellemük
- mozgása legyen harmonikus
- térben tudjon tájékozódni
- irányokat meg tudja különböztetni
- legyen képes alkalmazkodni a társaihoz, legyen képes önuralomra

4.6. A külső világ tevékeny megismerése

A természeti környezet megismerése

Célja: Természeti-társadalmi környezet megismertetése, természet és élettisztelő magatartási szokások kialakítása, a környezettudatos magatartásra, a környezetvédelemre való nevelés.

A környezettel való ismerkedés során a gyermekek az őket közvetlenül körülvevő társadalmi és természeti környezetről olyan tapasztalatokat szereznek, amelyek az életkoruknak megfelelő biztonságos eligazodáshoz nélkülözhetetlen.

Fejleszti megfigyelő-képességüket, képzeletüket, gondolkodásukat, emlékezetüket. Megismeri közvetlen környezete tárgyi értékeit, így jobban kötődik lakóhelyéhez, ezen belül a szülőföldhöz.

A környezet megismerése a tapasztalatok, ismeretek feldolgozásával felkelti a gyermek kíváncsiságát, érdeklődését. Lehetőséget ad a minél több érzékszervvel való tapasztalásra.

A környezet megismerése áthatja a gyermek életét, az óvodai tevékenységek egészét.

Fejlesztési tartalmak:

A gyerekek rendelkezzenek környezetükből koruknak megfelelő ismeretekkel: az óvodai környezetéről, az ott dolgozó felnőttekről, azok munkájáról, a családról, a család szerepéről, a családtagok munkájáról.

Szerezzenek tapasztalatokat az óvoda környezetében megfigyelhető foglalkozásokról, legyen tapasztalatuk ezek munkájáról.

Tudják megnevezni testrészeiket, azok funkcióit, gyakorolják azok tisztántartását.

Figyeljék meg az évszakok változását, azok különbségeit és összefüggéseit, a természeti és emberi környezetre való hatását. Figyeljék meg az évszakonkénti növény- és állatvilágot.

Évszakonként összegyűjtött "kincsekből" készítsenek játékokat, díszítsenek vele képeket.

Csoportosítsák az állatokat aszerint, hogy hol élnek. Hasonlítsák össze az általuk ismert állatokról szerzett ismereteket. Megfigyeléseiket lehetőleg természetes környezetben szerezzék.

Séták, kirándulások során gyakorolják a gyalogos közlekedést. Ismerjék a közlekedési eszközöket, teher- és személyszállító eszközöket, legyenek ismereteik a szárazföldi, vízi, légi közlekedési eszközökről. Biztosítsunk lehetőséget, hogy jelenségeket, állatokat, növényeket természetes környezetben figyelhessék meg.

A gyermekek fejlesztése mikrocsoportos formában történik, élményszerző séták, udvari megfigyelések alkalmával. A látottakat egymással megbeszélik, ismereteiket rendszerezik.

Már óvodáskorban meg kell kezdenünk a környezetvédő, természetszerető ember személyiségének kialakítását. Ebben az életkorban teremtjük meg az érzelmi vonzódást a természet iránt. A környezettudatos nevelés áthatja az egész óvodai nevelést. Az óvodának hátránycsökkentő szerepe is megmutatkozik: a gyermek sok esetben csak itt találkozik azzal a szemlélettel, hogy fontos a környezet szeretete, ápolása s, hogy a közvetlen környezetért felelősek vagyunk. A szülők szemlélet módjának alakítása így a gyerekeken keresztül valósulhat meg. A környezetvédelmi nevelés a felnőttek pozitív mintáján alapul.

Séták, kirándulások során felhívjuk a gyerekek figyelmét a környezet védelmére, arra neveljük Őket, hogy ne szemeteljenek, óvják a növényeket, állatokat, ne rongálják környezetük tárgyait. Segítsenek a környezetük rendben tartásában, évszakonkénti udvarrendezésben. A Fák és madarak napján, a Föld napján hulladékgyűjtést, takarítást, növények gondozását végezzük az óvodában és környékén.

A környezetükhöz való pozitív viszonyukat meghatározzák a nemzeti, népi, családi hagyományok és ünnepek:

Állami és nemzeti ünnepek

- Március 15.
- Augusztus 20.
- Október 23.

Hagyományos ünnepeink:

- szépkorúak napja
- Adventi gyertyagyújtás
- Mikulás
- Karácsony
- Farsang
- Húsvét

- Anyák napja
- Pünkösöd
- Gyermeknap
- Évzáró
- Születésnapok
- Névnapiok

Környezeti nevelésünk kiemelt napjai:

- IV. 22. Föld napja
- V. 10. Madarak, Fák napja

Az óvodapedagógus feladata:

- A tapasztalatszerzés mikrosoportos formában történjék.
- Foglalkozási időn kívül is használják ki a tapasztalatszerzési lehetőségeket.
- Olyan témákat válasszon, amely közvetlen megfigyelésre, tapasztalatgyűjtésre ad lehetőséget.
- Törekedjen a környezettudatos magatartás kialakítására.
- A kiemelt pedagógiai módszerként alkalmazza a természetes megismerési folyamatot.
- Az új ismereteket a gyermek spontán érdeklődésére, kíváncsiságára építse.
- Életkori sajátosságoknak megfelelően válassza meg a módszereket.
- Vezesse rá a gyermekeket, az ok-okozati viszonyokat.
- Környezetbarát szokásokat alakítson ki (takarékoskodik papírral, vízzel, árammal)
- Az ismeretek átadásakor építsen a gyermek megfigyeléseire, tapasztalataira, élményeire.
- Élményszerző séták alkalmával biztosítson lehetőséget a közvetlen megtapasztalásra, kísérletezésre.
- A szülőföldhöz való pozitív kötődés megalapozása érdekében ismertesse meg a gyermekkel az óvoda környezetét, lakóhelye nevezetességeit

A fejlesztés várható eredményei az óvodáskor végére

- Tudja személyi adatait /lakcím, név, szülők neve, foglalkozás, testvérek neve/
- Nevezze meg saját testrészeit.
- Tudja az évszakok nevét, jellemzőit, a napok nevét, napszakokat.
- Nevezze meg a közlekedés eszközeit.
- Ismerje a színeket.
- Helyezze főbb csoportokba az élőlényeket /ember, növény, állat/.
- Ismerje a közlekedés elemi szabályait.
- Óvja, védje környezetét, az állatokat, a növényeket.
- Alakuljanak ki olyan pozitív szokásai, amelyek szükségesek a természeti, társadalmi környezet megóvásához.
- Ismerje hagyományokat, a nemzeti értékek egyes elemeit

Matematikai tapasztalatok

Célja: A környező valóság formáinak, mennyiségi viszonyainak a megismerése tapasztalatok útján.

A matematikai megismerő és problémamegoldó tevékenység élményt jelent a gyermek számára. A gyerekek vegyenek részt matematikai jellegű tevékenységekben, a környezetükben lévő halmazok leszámlálásában, a téri-síkbeli viszonyok megítélésében, a geometriai tárgyak azonosításában.

A matematikai nevelés meghatározó szerepet kap a gyerekek képességeinek fejlesztésében:

- Tapasztalás: emlékezés, észlelés, megfigyelés
- Megértés: azonosítás, megkülönböztetés, összefüggések felismerése
- Emlékezet: képi emlékezet
- Konstruálás: mennyiségek, formák előállítása
- Ítéloképesség: igaz-hamis állítások megítélése

A fejlesztési tartalmak:

Az óvónő eldöntheti a matematikai nevelés tartalmából mikor célszerű a matematikai összefüggéseket foglalkozásokon feldolgozni, vagy játékidőben szerzett tapasztalatokkal megismertetni.

A tevékenységek közben a megismerő képességek /érzékelés, észlelés, megfigyelés, emlékezet, tapasztalás, megértés, problémalátás, problémamegoldás/ fejlesztése megoldható.

Játék és szabadidőben is létrejöhetnek olyan szituációk, melyek alkalmasak matematikai tartalmak közvetítésére.

A nagycsoportos gyermekeknél kötött foglalkozás szervezhető:

- Tárgyak, személyek összehasonlítása valamilyen tulajdonság szerint
- Tárgyak, halmazok szétválogatása megadott szempont szerint
- Tárgyak, halmazok sorba rendezése
- Mennyiségek összemérése: tömeg, terület, űrtartalom szerint
- Halmazok összemérése párosítással /több, kevesebb, ugyanannyi/
- Tőszámnevek, sorszámnevek
- Mérések különböző egységekkel /hosszúság, tömeg, űrtartalom/
- Tapasztalatok darabszám változásról
- Geometriai tapasztalatok
- Tevékenységek tükörrel
- Tájékozódás térben, síkban, ábrázolt világban, irányok azonosítása, megkülönböztetése
- Reláció, térbeli viszonyok
- Műveletek tízes számkörben

Óvodapedagógus feladata:

- Olyan eszközök és tevékenységek biztosítson, amely felkelti a gyermekek érdeklődését.
- A matematikai képességek fejlesztését játékosan valósítsa meg.
- Fordítson figyelmet az 5-6-7 éves gyermekek, valamint a hátrányos helyzetű gyermekek foglalkozáson való részvételére.
- Használja ki játék során adódó spontán matematikai helyzeteket
- Matematikai tartalmú játék kezdeményezésekor a gyermek egyéni fejlettségi szintjét, képességeit vegye figyelembe
- A tevékenységet egyéni, mikrocsoportos, csoportos formában szervezze.
- Differenciáljon a gyermek egyéni fejlettségének megfelelően.
- A gyermek értékelése pozitív irányú legyen

A fejlesztés várható eredményei az óvodáskor végére:

- Hasonlítsa össze mennyiségeket /több, kevesebb, ugyanannyi, hosszabb, rövidebb, egyforma hosszú, magasabb, alacsonyabb, szélesebb, keskenyebb/
- Alkosson megfelelő szöveget, a mennyiségi viszonyokat ábrázoló képekről.
- Tudjon számolni és műveleteket végezni tízes számkörben.
- Nevezze meg a téri irányokat / jobb, bal, előtt, mögött, alatt, fölött, mellett, között/
- Ismerje az alapvető mértani testeket, síkidomokat.
- Azonosságokat, különbözőségeket ismerjen fel, fogalmazzon meg
- Ismerje és használja a névutókat.
- Alapvető probléma helyzeteket oldjon meg

4.7. Munka jellegű tevékenység

Célja: Olyan tulajdonságok, készségek, képességek, kompetenciák kialakítása, melyekkel a gyermekek képesek saját szükségleteiket kielégíteni a közösségben adódó feladatokat elvégezni.

A személyiségfejlesztés egyik eszköze a munka, és a munka jellegű tevékenység.

A játékkal és a cselekvő tapasztalással sok vonatkozásban azonosságot mutató, azzal egybeeső munka és munkajellegű tevékenység a szociális és kognitív készségek, képességek fejlesztésének egyik lényeges színtere. A gyermekek a munkát könnyedén, örömmel végzik, azonosulnak a munka céljával, élvezik az elért eredményt. A munka elvégzését külső szükség indokolja, a gyermeknek valamit teljesítenie kell, aminek eredményét ők és mások egyaránt tapasztalják.

A munka végzése közben megfigyeléseket végeznek, tapasztalatokat szereznek környezetükből.

Munkavégzés során alakul kötelességtudatuk, felelősségtudatuk. A munka elsősorban a közösségért végzett tevékenység, közben alakulnak a gyermekek közötti társas kapcsolatok.

Fontos nevelési eszköz, mert elősegíti a gyermekben a munka játéktól eltérő jegyeit, fejleszti esztétikai alkotóképességüket.

A munka jellegű tevékenységek során olyan szokások, készségek alakulnak ki, melyek pozitívan befolyásolják a gyermek környezethez való viszonyát. A tevékenységek gyakorlása során fejlődnek a gyermek olyan képességei, melynek során önmagát képes kiszolgálni, majd eljut a közösség érdekében végzett munkáig.

A fejlesztési tartalmak:

A gyermekek minden olyan munkát elvégezhetnek, amihez kedvük van és testi épségük veszélyeztetése nélkül képesek azt megvalósítani.

A gyermek önkéntességét, aktivitását tudatosan igyekezzünk felhasználni nevelési céljaink megvalósítása érdekében. A munka mindig önállóan választható feladat, a gyermekek a feladatokat mindig egyéni tempójuknak megfelelően végezhetik.

Az első feladat olyan munkalehetőség biztosítása, ami a gyermek számára elfogadható. A munkavégzés során biztosítjuk a teljes önállóságot. Válgjon a csoport számára természetessé, hogy mindenki dolgozik, amikor szükséges.

A munkavégzés rendszeres tevékenység legyen, mely beépül az óvodai mindennapokba. A munkafajták közül ki kell emelnünk az önkiszolgálást. A gyermekek magukkal kapcsolatban minden teendőt már kiscsoportos korban próbáljanak önállóan végezni. Hagyjuk, hogy a gyermekek saját képességeik szerint végezzék az önkiszolgálással kapcsolatos teendőket.

Önkiszolgálással kapcsolatos teendők: testápolás, öltözködés, étkezési szokások, környezetük rendben tartása.

Naposi munkát az önkiszolgálással kapcsolatos szokások kialakulása során vezetjük be. A naposi munka ne legyen kötelező, a másokért végzett tevékenység jelentsen örömet.

Alkalomszerű munkák az évszakokhoz, ünnepekhez kapcsolódó munkák pl.: kerti munka, udvarrendezés stb. ünnepi dekorációk készítése. Az alkalomszerű megbízások mindig a gyermek fejlettségétől, önállóságától függ /csoportátrendezés, mosdó rendben tartásában való részvétel.

Az óvodapedagógus feladata:

- Minden gyermeknek biztosítson lehetőséget az önálló munkavégzésre.
- Adjon lehetőséget a gyermeknek bármilyen őket érdeklő munkatevékenység elvégzéséhez, amely nem veszélyezteti a gyermek testi épségét.
- Arra törekedjen, hogy minden munkavégzés örömet jelentsen a gyermeknek.
- A munkavégzéshez szükséges eszközök és segítségnyújtás biztosítása.
- A munka értékének megbecsülése, a munkához való pozitív attitűd kialakítása
- Feladatadáskor differenciálás elvének érvényesítése.
- A munkafajták és azok mennyisége egyéni fejlettséghez igazodjon.

A fejlesztés várható eredménye az óvodáskor végére:

- Törekedjen önállóságra, vállaljon önként is feladatot.
- Végezzen egyéni fejlettségi szintjének megfelelő feladatokat.
- Legyenek rendszeres feladatai.
- Ismerje fel a segítségadás lehetőségeit.
- Képes legyen a saját testi épségének megőrzésére a tevékenység során.
- Gondozza, óvja a környezetében élő növényeket.

- Környezettudatos viselkedést megalapozó munkák.
- Szívesen segítenek a falevelek összegyűjtésében.
- Óvják a növényeket, fákat, virágokat nem tépik le, eredeti helyükön hagyják.
- Télen gondoskodjanak a madarak etetéséről.

4.8. A tevékenységekben megvalósuló tanulás

Célja: A gyermek kíváncsiságára, megismerési vágyára, érzelmi beállítottságára, önkéntelen figyelmére építve sokoldalú tevékenység közben játékosan fejleszteni képességeit, készségeit, tapasztalatait bővíteni, rendszerezni, mely az alap-kultúrtechnika elsajátításához szükséges. A gyermek kompetenciáinak alakítása. Az ismeretek adekvát alkalmazására, felhasználására történő felkészítés.

Az óvodában a tanulás egyrészt spontán, másrészt a nevelési célok érdekében sajátosan szervezett tevékenység.

A tanulási folyamat alapját az érzékelés, észlelés útján szerzett tapasztalat képezi. Tapasztalatokhoz változatos tevékenységeken keresztül jut el a gyermek.

Tevékenység során különböző képességei fejlődnek: a cselekvés képességei, kognitív vagy megismerő képesség, gondolkodási képesség.

A képességek fejlesztése a megtervezhető tevékenységben hatékony. Tanulásnak tekinthető mindazoknak a jártasságoknak, készségeknek, képességeknek a kialakítása, melyek elősegítik az érzelmi és akarati tulajdonságok fejlődését.

A játék és a tanulás nem választható el egymástól, játék közben a gyermek problémák elé kerül, azt megoldja. Kialakul szervező, kezdeményező, alkotó képessége, önállósága.

Az utánzásos spontán tanulási forma elsődleges az óvodáskorban. Az óvónő által kezdeményezett és irányított tevékenységek játékidőben zajlanak, és játékból indulnak ki.

A fejlesztési tartalmak:

A tanulási tevékenységet lehetőleg játékidőben szervezzük akkor, amikor a gyermek kijátszotta magát. A gyermekek önként vehessenek részt a kezdeményezésben.

A testnevelés foglalkozás kötött, a többi tevékenységet igyekezzünk kötetlen formában szervezni. Az óvónő eldöntheti, hogy egy-egy téma feldolgozása mikor eredményesebb, kötött, vagy kötetlen szervezeti formát választhat.

Csoportösszetételünkből következik, hogy a kötött szervezeti formáról sem mondhatunk le egészen, hisz vannak olyan gyerekek a csoportban, akik kellő motiváltság után sem érdeklődnek a tevékenység iránt.

A nagycsoportosoknál alkalmazzuk a kötött formát a szándékos figyelem, feladattartás, önfegyelem fejlesztése érdekében. Ezek a magatartási formák fontosak a gyermek iskolába lépése előtt.

Célunk a gyermek értelmi képességeit sokoldalú tevékenység közben fejleszteni, a tanuláshoz való pozitív viszony kialakítani.

Az óvodapedagógus a tevékenységeket úgy szervezze, hogy tartalmában is, formájában is eltérjen a régi „foglalkozásoktól”, legyen játékos és cselekvéses. Teremtse olyan helyzetet, ahol a gyermek kreativitása, cselekvéses tanulása érvényesül, élje át a felfedezés örömét, kapjon pozitív megerősítést, értékelést.

A tevékenységek mikrocsoportos keretekben történnek. A mikrocsoportos foglalkozás lehetőséget ad a gyermek jobb megismerésére, képességeinek diagnosztizálására és egyéni ütemű fejlesztésére.

Az éves nevelési- tanulási tervben megfogalmazottakat heti terv szerint valósítjuk meg.

A tanulási folyamatban kialakítjuk a szükséges munkafegyelmet, segítjük az önálló feladatvégzést, türelmes várakozásra szoktatjuk a gyerekeket.

A gyerekeknek mind több lehetőséget adunk, hogy a valóságot, jelenségeket élethelyzetben tevékenykedve fedezze fel. Különös figyelemmel kísérjük, hogy az 5-7 évesek rendszeresen vegyenek részt a tanulási folyamatban, módszerünk a játékosság, a játékba integrált tanulás.

Az óvodapedagógus feladata:

- Értelmi képességek fejlesztése (érzékelés, észlelés, figyelem, emlékezet, képzelet, gondolkodás)
- A gyermek megismerési vágyának, kíváncsiságának sokoldalú érdeklődésének kielégítése.
- Lehetőség a gyermeknek a megismerésre, a felfedezésre, kutatásra.
- Sikerélményhez juttatni a gyermeket, hogy megélhesse a teljesítés örömeit.
- A gyermek egyéni érdeklődésének megfelelő tevékenységek biztosítása.
- A gyermek önállóságának, figyelmének, kitartásának, feladattudatának fejlesztése.
- A gyermek egyéni fejlettségéhez, érdeklődéséhez igazított tevékenységek megszervezése.
- A gyermek speciális szükségleteinek (tehetséggondozás, részképesség lemaradás) felismerése, segítése, megfelelő szakemberhez való irányítása.
- Lehetőség biztosítása spontán, játékos tapasztalat szerzésre, a játékos cselekvéses tanulásra.

A fejlesztés várható eredménye óvodáskor végére:

- Alakuljon feladattudata
- Megfelelő önállósággal végezze a reábizott feladatokat
- Fedezzen fel ok-okozati összefüggéseket
- Legyen képes gondolatait mondatokba foglalni
- Szándékos figyelmének tartóssága érje el a 10-15 percet.
- Az iskolába lépéshez szükséges fejlettség elérése,

5.Az óvodai élet megszervezésének elvei

5.1. Szervezeti és időkeretek

Csoportösszetétel: 2 óvodai csoport, férőhelyek száma: 50fő

A cigány nemzetiséghez tartozók aránya: 40 %.

Évente átlagosan a nevelőszülői családba kihelyezett gyermekek száma változó.

Ebből az összetételből következik, hogy sok a hátrányos helyzetű és veszélyeztetett gyermek. A rászoruló gyermekek részére kedvezményes étkezést biztosít az Önkormányzat.

Mivel a csoport 40 %- a cigány nemzetiségből kerül ki, a velük való foglalkozás többletmunkát követel. Ezek a gyerekek szociális, értelmi, érzelmi fejlettségüket tekintve elmaradnak életkoruknak megfelelő fejlettségi szinttől. Velük differenciált foglalkozás keretében foglalkozunk. Mivel a legtöbb időt és energiát erre a munkára fordítjuk, a csoport többi tagjainál a tehetséggondozásra kevesebb idő jut.

A tanév elején elkészítjük az éves ütemtervünket, majd ezt felhasználva heti ütemtervek készülnek. Természetesen mind az éves, mind a heti ütemterv változhat annak megfelelően, hogy milyen váratlan események adódnak, amelyet aktualitásuknál fogva az óvónő beépíthet a nevelőmunkába. A tervezésnél nem az ismeretanyag mennyiségi növelésére törekszünk, hanem sokoldalú témafeldolgozásra, a gyermekek egyéni képességének egyéni ütemű fejlesztésére.

A fejlesztés módszere

Az egyénre szabott differenciált fejlesztés. Az óvodapedagógus szabadon döntheti el, hogy a fejlesztést kötött vagy kötetlen foglalkozás keretein belül kívánja-e megvalósítani.

A fejlesztés kerete

Komplex nevelési folyamat, mely a csoporton belül a gyermeki tevékenységre, önállóságra, sokoldalú tapasztalatszerzésre épül. A nevelési folyamatba illeszkedő tanulási folyamat, melynek részei: önálló és irányított tapasztalatszerzés, a kötött és kötetlen kezdeményezések és foglalkozások.

A nevelés időkeretei

A hetirend és napirend biztosítja a gyermek számára a nyugodt, kiegyensúlyozott óvodai nevelés megteremtését, melyet a csoportban dolgozó óvodapedagógusok állítanak össze, a gyermekek életkorát, biológiai szükségleteit és a nevelési folyamatot figyelembe véve.

5.2. Heti rend és napirend kialakítása, csoport kialakítása

Óvodánkban a nevelés a teljes óvodai életet magába foglaló tevékenységek keretében szervezhető meg. Az óvoda teljes nyitvatartási idejében a gyermekekkel történő foglalkozások mindegyikét óvodapedagógus irányítja.

A csoportalakítás elvei

Óvodánk két csoporttal működik, ez csak a vegyes összetételű csoportszervezés teszi lehetővé. Minkét csoport szervezésénél figyelembe vesszük az arányosság elvét korcsoportok megoszlását) és a szegregáció elkerülését. Az óvónők heti váltásban dolgoznak, így látják el munkaköri feladataikat.

A napirend

A gyermekek napirendjét az étkezések közötti idő és a pihenés figyelembevételével, a kijelölt elvek alapján az óvónők tervezik meg.

A napirend kialakításának az elvei:

- legyen rugalmas, vegye figyelembe a gyermekek óvoda előtti életútját és sajátosságait,
- a gyermek biológiai szükségleteit,
- a gyermekek fejlettségi szintjét,
- segítse a bioritmus kialakulását és stabilizálódását
- adjon elegendő időt a különböző tevékenységre, főleg a szabad játéktevékenységre,
- biztosítsa a kapkodásmentes, nyugodt légkört,
- teremtsen lehetőséget a gyermekek igényeinek megfelelően az egyéni segítségnyújtásra
- A cigány nemzetiségű gyermekek óvodai napirendje alkalmazkodjon jobban a családok életviteléhez.

- A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek egyéni szükségleteihez is igazodjon,
- Alkalmazkodjon az SNI-s gyermekek sajátosságaihoz és igényeihez
- A nyári időszak napirendje legyen szabályok megtartása mellett is kevésbé kötött, mivel a csoport létszám lecsökken

A heti rend

- A heti rend kialakítása a csoportban dolgozó óvónők önálló joga és felelőssége.

Kialakításának elvei:

- legyen rugalmas, alkalmazkodjon a gyermek igényeihez,
- legyen összhangban a másik csoporttal,
- minden életkorban kötött a testnevelés foglalkozás és a napi egy mindennapos testnevelés, nagycsoportban a matematika jellegű tevékenység
- a nyári hetirend megszervezésénél a szabadban töltött idő illetve szabad játék tevékenység legyen hangsúlyos

6. A szülő, a gyermek, a pedagógus együttműködésének formái

Célja: erősítjük az óvoda és szülők közötti jó viszonyt, elismerve a családi nevelés elsődlegességét. A kapcsolattartás a gyermek érdekét szolgálja, a családi nevelés és az óvodai nevelés összhangját próbálja megteremteni.

Az együttműködés tartalma

Előnyt jelent számunkra, hogy a községben élünk, ismerjük a családok nagy részét, ez a kapcsolat nem csak az óvodai életre szűkül le, hanem mondható napi kapcsolatnak is, fontosnak tartjuk a családlátogatásokat, de véleményünk szerint hiteles képet nem kapunk a családok életéről szokásairól, családlátogatások alkalmával általában mind a szülő, mind az óvodapedagógusok feszélyezetten, érzik magukat. Mivel a legtöbb szülő anyagi nehézségekkel küzd, szociálisan hátrányos helyzetükből adódóan, hogy nem szívesen fogadják a családlátogatásokat, kellemetlenül érzik magukat, szabadkoznak rossz anyagi helyzetük miatt (például: berendezés). Éppen ezért, a kapcsolattartásnak azokat a formáit részesítjük előnyben, ahol a szülő, jobban megnyílik például: közös programokat szervezünk, (kirándulás, gyermeknap, játszóház, közös ünnepek) egyéni beszélgetések, szülői értekezletek alkalmával. Az óvoda nyitottságából adódóan a szülők bármikor probléma esetén bizalommal fordulnak az óvodapedagógushoz. Ehhez szükséges az óvodapedagógus empatikus képessége, a szülő bizalmának megnyerése, mert így tudnak a gyermek érdekében a problémára megoldást találni. De a kapcsolattartás nem szűkülhet le a problémák megoldásában, a szülőkkel való kapcsolattartást tágabban kell értelmezni.

A fent említett programok lehetőséget biztosítanak a szülőknek, hogy az óvodai életbe betekintést nyerjenek, megismerjék az óvoda célkitűzéseit, nevelési elveit, tájékoztatást kap a gyermek fejlettségi szintjéről, s így talán az óvoda és családi nevelés összhangba kerülhet. (hisz ezt tűztük célul is). A közös programok lehetőséget adnak arra, hogy a cigány nemzetiségű szülők és a nem cigány nemzetiségű szülők között jó kapcsolat alakuljon ki, ez a kapcsolat előítéletektől mentes legyen.

Szülői értekezletek alkalmával képet kap a szülő az óvodai nevelésről, programjairól, a szülői értekezletek témája esetenként segíti a szülőt a gyermeknevelésben (fejlesztő pedagógus, gyermekorvos, védőnő, pszichológus ad választ a szülők általános és konkrét kérdéseire).

A hátrányok csökkentése, csak akkor valósulhat meg, ha az óvodapedagógusok ismerik a családokat.

Az óvodapedagógus feladatai

- A családban és az óvodában folyó nevelési sajátosságok kölcsönös megismerése a különbözőség elfogadásának közvetítése.
- A családok sajátosságainak, szokásainak figyelembevételével a segítség családokhoz illesztett megoldásainak keresése
- Pedagógiai elveinkkel megegyező szülői kérések, javaslatok figyelembevétele, megvalósítása
- A családi nevelés hiányosságaiból eredő hátrány csökkentése érdekében a szülőkhöz való közelítés oly módon, hogy abból egyértelműen a segítőkészség és az együttműködés szándéka tükröződjön.
- A szülők környezettudatos magatartásának befolyásolása, szokás- normarendszer ismeretében
- A gyermekek fejlődéséről nyújtott folyamatos és hiteles tájékoztatás
- A családok kultúrájának megismerése, az óvoda értékrendjének közvetítése
- A szociális érzékenység tudatos fejlesztése

7. Kiemelt figyelmet igénylő gyerekek egyéni fejlesztése, fejlődésének segítése

7.1. Különleges bánásmódot igénylő gyerekek

7.1.1 Sajátos nevelési igényű gyerekek

Intézményünk alapító okiratában alaptevékenységhez kapcsolódó feladatok körében felvállalja a Sajátos Nevelési Igényű gyermekek integrált óvodai nevelését:

- enyhe értelmi fogyatékos gyermekek nevelését
- magatartás zavaros gyermekek nevelését
- látássérült-gyengén látó gyermek nevelését
- kiemelten tehetséges gyermek

A fenntartó ezzel kötelezettséget vállal a feladat ellátásához szükséges személyi, tárgyi feltételek biztosítására, illetve a meglévő feltételek igényekhez való igazítására.

A sajátos nevelési igényű gyermekeket nevelő programnak elkészítésénél figyelembe vesszük:

- a köznevelési törvényt, az óvodai nevelés országos alapprogramját
- a nevelés és oktatás helyi célkitűzéseit és lehetőségeit
- a szülők elvárásait
- az általunk nevelt gyermekek sajátosságait

Az integrált nevelésre vonatkozó általános alapelveink:

- a sajátos nevelési igényű gyermek joga, hogy különleges gondozás keretében állapotának megfelelő ellátásban részesüljön
- olyan befogadó, inkluzív környezetet kell kialakítani, amelyben a gyermek magatartása, viselkedése kizárja a hátrányos megkülönböztetést, zaklatást
- a fejlesztés úgy a legeredményesebb, ha a gyermek nem a közösségből kiszakítva, hanem a többi gyermekkel együtt nevelődik
- a sajátos nevelési igényű gyermekek esetében is általános nevelési célkitűzéseink megvalósítására törekszünk

- kiemelt célunk elősegíteni e gyermekek alkalmazkodó készségének, akaraterejének, önállóságának, érzelmi életének fejlődését
- biztosítjuk a sajátos nevelési igény szerinti környezetet, tárgyi és személyi feltételeket. Amennyiben a személyi feltételeink hiányosak, utazó gyógypedagógiai szolgáltatást igénylünk az arra kijelölt intézménytől.
- A rehabilitációs tevékenységünket csapatmunkában kialakított és szervezett folyamatban valósítjuk meg. A csapatmunkában a gyógypedagógus és a gyermekeket nevelő óvodapedagógusok vesznek részt.
- A rehabilitációs, rehabilitációs célú fejlesztő terápiás programjaink jellemzően az óvodai programban, így a napi nevelőmunkába beágyazottan valósulnak meg,
- a szakvéleményben foglalt valós igényekhez igazodóan a gyógypedagógus közreműködésével elkészített éves „Egyéni fejlesztési terv” szerint.
- Az egyéni igényekhez igazodó foglalkoztatás megvalósulása érdekében rugalmas szervezeti kereteket alakítunk ki.
- A sajátos nevelési igényű gyermekekkel végzett munkánk során arra törekszünk, hogy kihasználjuk mindazon lehetőségeket személyiségük – így különösen a befogadás, empátia fejlesztése, a segítő viselkedésformák és tevékenységek fejlesztésére, amit a sérült társaikkal való együttélés nyújt.
- Az elfogadás szemléletét úgy alakítjuk, hogy tartózkodunk mindazon viselkedésminták adásától, amely a sérült gyermekek másságát hangsúlyozza.
- Munkánkkal közvetve segítjük a társadalom befogadó szemléletének kialakítását.
- Fokozott figyelmet fordítunk a sajátos nevelési igényű tanulók és családjaik esetében az adatvédelemmel és a személyiségjogokkal kapcsolatos szabályok betartására.

A rehabilitáció általános célja:

- A sérült funkciók fejlesztése, újak kialakítása
- A sérült funkciókkal egyensúlyban a meglévő funkciókra való támaszkodás, ezek fejlesztése.

A rehabilitáció fő területei:

- Az észlelés – vizuális, akusztikus, taktilis, vesztibuláris, kinezteziás – fejlesztése.

- Motoros készségek fejlesztése.
- A beszéd és nyelvi készségek fejlesztése, szükség esetén alternatív kommunikációs eszköz használatával.
- A szociális készségek fejlesztése.
- A kognitív készségek fejlesztése.
- Az önellátás készségeinek fejlesztése.

A rehabilitáció részben a többi gyermekkel végzett munka során, differenciált bánásmóddal és eszközzel, részben egyéni vagy kiscsoportos formában valósul meg.

A sajátos nevelési igényű gyermekekkel végzett munkára vonatkozó eljárás rendje:

- Évnyitó szülői értekezleteinken rendszeres tájékoztatást adunk a szülőknek az integrált nevelésre vonatkozó főbb tudnivalókról, az erre vonatkozó eljárási szabályainkról.
- Fokozott figyelmet fordítunk az újonnan felvett gyermekek esetleges problémáinak feltárására, a nevelési tanácsadók, majd a szakértői és rehabilitációs bizottság bevonásával közreműködünk a sajátos igények mielőbbi feltárásában.

A sajátos nevelési igényű gyermekek sérülés specifikus fejlesztésének elvei, feladatai:

Az enyhén értelmi fogyatékos gyermek fejlesztésében meghatározó a nem fogyatékos óvodás korúakkal történő együttnevelés. A spontán tanulást, a társakkal való együttműködést, a kommunikáció fejlődését segítik azok az élmények, tapasztalatok és minták, amelyeket a gyermek a korcsoportban megél. Az integrált óvodai nevelés keretében szükség szerint gondoskodni kell a folyamatos gyógypedagógiai megsegítésről.

Enyhe értelmi fogyatékos gyermek fejlesztésének célja:

- a gyermek integrált keretek közötti nevelése,
- az egyéni képességek optimális fejlettségi szintjének elérése

Enyhe értelmi fogyatékos gyermek fejlesztésének feladata:

- a meglévő pszichikus funkciók fejlesztése

- a meglévő képességek megerősítése
- egyéni fejlesztés, rehabilitáció
- Intézményünk felvállalja az SNI gyermek nevelését integrált keretek között, a fejlesztést úgy végezzük és szervezzük, hogy az beépüljön az óvodai élet mindennapjaiba, szervezeten vagy kezdeményezés formájában.
- Biztosítjuk a fejlesztéshez szükséges nyugodt légkört, a csoportszervezés (vegyes korcsoport) lehetővé teszi, hogy a fejlettebb, érettebb gyermekek mintát adjanak a sajátos nevelési igényű gyermekeknek.
- A felzárkóztatás történhet az egész csoportot bevonva, így a gyermek kevésbé érzi másságát.
- A gyermek diagnosztizálását követően tudatosan képességfejlesztő tevékenységeket tervezünk. Igyekszünk ezt minél játékosabb formában a gyermek életkori sajátosságát, egyéni fejlettségi szintjét, érési ütemét figyelembe venni.
- A gyógypedagógiai megsegítés mellett az óvodapedagógus fejlesztése történhet mikrocsoportos formában, ez nem sérti az egyéni fejlesztés elvét.
- Igyekszünk egyénre szabott feladatokkal nagyobb időegységet biztosítva egy-egy tevékenység elvégzésére, a többszöri gyakorlás után a gyermek képes megfelelő eredményt elérni.

A fejlesztés eszközei

Képességfejlesztő játékos tevékenységek, társas-játékok, képességfejlesztő eszközök.

A képességfejlesztésnél kiemelt figyelmet fordítunk:

Mozgásfejlesztés:

- Egyensúlyérzék fejlesztése
- Szem-kéz koordináció fejlesztése
- Finommotorika fejlesztése

Testséma fejlesztése:

- Lateralitás fejlesztése
- Testkép fejlesztése

- Dominancia fejlesztése

Percepció fejlesztése:

- Vizuális észlelés fejlesztése
- Alaklátás formaállandóság fejlesztése
- Tapintásos észlelés fejlesztése
- Mozgásos észlelés

Térészlelés fejlesztése:

- Térbeli viszonyok felismerésének fejlesztése
- Térbeli tájékozódás fejlesztése

Auditív észlelés fejlesztése:

- Tárgyak hangjainak felismerése
- Zörej és zenei hangok megkülönböztetése

Beszédfejlesztés:

- Szókincsbővítés
- Mondatalkotás
- Hangképzés

Magatartászavaros gyermekek fejlesztésének célja:

- A szocializációs képességek fejlesztése a gyermek integrált nevelésén keresztül.
- A norma, szokás, szabályrendszer megismertetése és elsajátítása.
- Az együttélés szabályainak megtartása

Magatartászavaros gyermekek fejlesztésének feladata:

- Az érési folyamathoz igazított életkori sajátosságoknak megfelelő eszközökkel történő támasznyújtás.
- Az integráció keretében megfelelő mintaadás
- Az egyéni fejlődési ütem figyelembevétele
- Az interozializációs folyamat elősegítése

A fejlesztési tartalmak:

- A magatartászavart mutató gyerekre jellemző tünetek korai felismerése az óvodapedagógustól megkívánja a gyermekcsoport tudatos megfigyelését annak érdekében, hogy minél előbb a gyerekek diagnosztizálva legyenek, s megkaphassák a nekik szükséges fejlesztést, a gyógypedagógus által megtervezett egyéni fejlesztésben részesüljenek.
- A magatartászavart mutató gyerekre jellemző tünetek megmutatkoznak a beszoktatás ideje után: a szorongás, a túlzott visszahúzódság vagy agresszió felhívhatja a pedagógus figyelmét. Sok esetben kiderül, hogy ez csak tünete a tanulási zavart előre jelző pszichikus funkciók fejletlenségének.
- A csoport szervezésénél figyelembe kell venni, hogy ezek a gyermekek állandó felügyeletet igényelnek, náluk különösen érvényesüljön az egyéni foglalkozás. Fontos, hogy a gyermekek ne érezzék kirekesztve magukat a csoportból, hisz gyakran kerülnek peremhelyzetre beilleszkedési problémáik miatt.
- A szocializációs képességek alakítása érdekében a családdal való együttműködés elengedhetetlen.
- Az óvodapedagógus törekedjen azoknak a tulajdonságainak a megerősítésére: mint az empátia, a tolerancia.

A fejlesztés eszközei: játékosan szervezett fejlesztő tevékenységek, fejlesztő játékok, eszközök.

A fejlesztés területei:

Percepció fejlesztése

- vizuális, taktilis, auditív, kinezteziás percepció fejlesztése játékos módszerekkel.

Mozgás fejlesztése

- mozgáskoordináció, finommotorika, szem-kéz koordináció, szem-láb koordináció fejlesztése

Téri orientáció

- testséma, lateralizáció, testkép, térbeli-, síkbeli tájékozódás fejlesztése

Beszédfejlesztés

- artikulációs technika fejlesztése, aktív szókincs bővítése, beszédtempó, beszédritmus fejlesztése

Figyelemkoncentráció fejlesztése

- a figyelem terjedelmének és tartósságának fejlesztése

Látássérült –gyengén látó gyermek fejlesztése

Célja:

- Elősegíteni a gyermek közösségbe való beilleszkedését.
- A gyermek személyiségét az elfogadás, tisztelet övezze.
- Az elvárások igazodjanak a gyermek fejlődési üteméhez, a fejlesztés ne terhelje túl a gyermeket.

Feladata:

- A gyermek testi, lelki szükségleteinek kielégítése, állapotromlásának megelőzése, a fogyatékosságból eredő hátrányok miatt a személyiség vagy viselkedészavarok kialakulásának megelőzése.

A fejlesztés területei:

- Látási kontroll hiányosságainak korrigálása fizikai terhelhetőségük figyelembevételével
- A közösséghez való alkalmazkodás, viselkedési formák megtanulása, gyakorlása.
- Közösség előtti szereplés.
- Önkiszolgálás megtanítása.
- Tárgyak és helyük megismerése.
- Személyi higiénés szokások kialakítása (szem, kéz tisztántartása).
- Testtartási hibák megelőzése, helyes testtartás megtanítása.
- A nagymozgás fejlesztése: mozgáskoordináció, mozgásbiztonság.

- Finommozgás fejlesztése.
- Látás-mozgáskoordináció fejlesztése.
- Látásnevelés: a látás használatának megtanítása a távoli és a közeli környezetben.
- Térbeli tájékozódás a látás felhasználásával.

Az óvodapedagógus feladata:

- Inkluzív szemlélettel a különbözőséget elfogadó viselkedés, magatartás kialakítása a gyermekközösségben, ezen belül a türelem, tolerancia, megértés, figyelmesség, segítőkészség, empátiás készség alakítása.
- A sajátos nevelési igényű gyermek terhelhetőségénél az óvónő vegye figyelembe a sérülés jellegét, súlyosságának mértékét.
- Ismerje fel a gyermekben rejlő kiemelkedő tulajdonságot.
- Napirend során csak annyi segítséget kapjon a gyermek, amire szüksége van, hogy az önállósága is megfelelően alakuljon.
- A dajka viselkedése, kommunikációja, bánásmódja is modell értékű, tehát ő is vegyen részt ilyen szemlélettel a munkában.
- Működjön együtt a szülőkkel, a szakemberekkel (gyógypedagógus, logopédus, fejlesztő pedagógus).
- A sajátos nevelési igény szerint fejlesztési terv kidolgozása, megvalósítása, értékelése.
- A tárgyi feltételek biztosítása.
- Szükség szerint szakvélemény kérése a szakszolgáltatóktól.

Fejlesztés várható eredményei óvodáskor végére:

- A sajátos nevelési igényű gyermek szívesen jár óvodába.
- A közösségen belül nem kerül peremhelyzetre, társai elfogadják.
- Örömmel vesz részt a fejlesztő foglalkozáson.
- Óvodáskor végére kimutatható a fejlődés.

8. Szociális hátrányok enyhítését szolgáló tevékenységek

Célja: A hátrányos és a halmozottan hátrányos gyermekek érdekében tett intézkedésekkel, gyermekközpontúsággal, családorientált szemlélettel, az együttműködések elősegítésével az esélyteremtés növelése, valamint a gyermekek komplex személyiségfejlődésében bekövetkezett pozitív változások elősegítése.

A hátrányos helyzet okai

Környezeti okok

- Sokgyermekes család:
- Szűkös lakásviszonyok:
- Szülők iskolázatlansága

Nevelési hiányosságok:

- Kettős nevelés
- Felügyelet és gondozás hiánya
- Helytelen bánásmód (brutalitás)
- Érzelmi sivárság, közömbösség
- Könnyelmű, felelőtlen életvitel
- Bűnöző családi háttér

Anyagi okok

- Munkanélküliség
- Létminimum alatti 1 főre jutó jövedelem
- A szülő csökkent munkaképességű vagy munkaképtelen
- A kereset nem a család szükségleteinek kielégítésére fordítódik

Egészségügyi okok

- Születési rendellenesség vagy szerzett fogyatékoság
- Mozgáskorlátozottság
- Érzékszervi károsodás (látás, hallás...)
- Szervi rendellenesség
- Tartós betegség
- Idegrendszeri, pszichés problémák (szülő és/vagy gyerek)
- Higiénés hiányosságok

A gyermek személyiségében rejlő okok

- Értelmileg, érzelmileg visszamaradt

A szociális hátrányok enyhítésére tett intézkedések

- A differenciált egyéni fejlesztés
- Egészségnevelés
- Életvezetési tanácsok a családok részére
- Felzárkóztató foglalkozás az arra rászorulóknak részére
- Kirándulásokon a részvétel biztosítása
- Kulturális rendezvények csoportos látogatása

Szülőknek felajánlott segítség

- Felvilágosítás a szociális juttatások lehetőségeiről

Anyagi támogatás lehetősége

- Étkezési hozzájárulás biztosítása
- Ruhavásár lehetőségének megteremtése

Együttműködés a szülővel:

- Személyes kapcsolattartás kialakítása
- A gyermek egyénre szabott beilleszkedésének biztosítása
- Rendszeres tájékoztatás a gyermek fejlődéséről

- Probléma esetén a szülőkkel való közös megoldás keresése
- Család szokásainak, értékrendjének megismerése
- A szülők anyagi lehetőségétől függő programok szervezése

Együtműködés az óvodán kívüli szervezetekkel:

- Gyermekjóléti, családsegítő szolgálat
- Járási Gyámügyi Hivatal
- Háziorvossal, védőnővel
- Szakmai szolgáltatókkal

Az óvodapedagógus feladatai

- A tolerancia, segítőkészség kialakítása, a másság elfogadása
- A szülőkkel - a gyermeküket is elhanyagoló családokkal való - együttműködésre készítető kapcsolattartás erősítése
- A HH/HHH gyermekek beovodásával biztosítani.
- A csoport elosztásnál biztosítani a szegregációmentességet.
- Egyéni, differenciált készség és képességfejlesztés, egyénre tervezetten, a gyermek fejlődését folyamatosan nyomon követve.
- Hatékony együttműködés kialakítása a szülőkkel, valamint az óvodán kívüli szervezetekkel

Elvárt eredmény:

- A községben minden HH/HHH gyereket beovodázunk
- Csökken az igazolatlan hiányzások száma
- HH/HHH gyermekek időben normál tantervű iskolában kezdenek meg tanulmányaikat

9. A gyermekek esélyegyenlőségét szolgáló intézkedések

Célja: Az egyéni bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról szóló törvény szellemében a hátrányos és a halmozottan hátrányos helyzetű, valamint a sajátos nevelési igényű gyermekek

- minőségi neveléshez való hozzáféréseinek és az integrációjának biztosítása
- esélyegyenlőség növelése
- hátrányok csökkentése
- egyéni szükségleteknek megfelelő speciális fejlesztése
- az iskolába való átmenet segítése

Az egyenlő bánásmód követelményét érvényesíteni kell:

- Az intézményben biztosított szolgáltatások igénybevétele során
- Felzárkóztatás egyéni fejlesztés biztosítása a gyermek csoportban történő elhelyezésekor
- Hitoktatáson való részvétel biztosítása
- Nyilatkozat szerinti igénybevétel nemzetiségi nevelésre

A gyermek esélyegyenlőségét szolgáló intézkedések:

Egyenlő bánásmód követelménye és esélyegyenlőség előmozdítása akkor valósulhat meg, ha minden gyermek részére biztosítjuk az emberi méltósághoz való jogát, minden gyermek hozzájusson mindazokhoz a szolgáltatásokhoz, amely személyisége kibontakozásához szükséges, minden dolgozó feladat, hogy a gyermek részére ezt biztosítsa.

- Családok minél előbbi felkutatása (védőnő, Családsegítő Szolgálat megkeresése után)
- A családi nevelés kiegészítése, kompenzálása a gyermekek szociokulturális, mentális hátrányainak, esélykülönbségeinek csökkentése
- Minden HH/HHH gyermek minél előbbi óvodai felvétele
- Minél hosszabb ideig tartó óvodai nevelés biztosítása
- Szegregáció elkerülése csoportalakításnál
- Az óvodába érkező gyermekek beilleszkedésének elősegítése
- Fejlettséghez igazodó szokás és szabály rendszer kialakítása
- A gyermek egyéni, differenciált fejlesztése

- Szociális érzékenység felkeltése a gyermekek és a szülők körében
- Gyermekvédelmi esetek korai kiszűrése, prevenció
- Igazolatlan mulasztások minimálisra csökkentése
- Anyagi segítségek a rászoruló családoknak (RGYT, 3 gyermekeseknek 50%-os étkezési támogatás, ruhagyűjtés, a szülők számára elérhető programok szervezése)
- Egyéni sorsokkal való törődés, egyéni segítségnyújtás, eseti ügyintézésben való segítségnyújtás
- Családlátogatás
- Állandó kapcsolat:
 - Szülőkkel,
 - Védőnővel
 - Háziorvos
 - Gyermekjóléti Szolgálattal
 - Szakszolgálattal

Eredmény óvodáskor végére:

- Pedagógiai munka hatékonyság nő a hátránycsökkentő tevékenységünk hatására
- Nő a korai be óvodázások aránya
- Zökkenő mentesebbé válik az iskolai beilleszkedés

10. Gyermekvédelemi munka az óvodában

Célja: a gyermekek alapvető szükségleteinek kielégítése, gyermeki és emberi jogainak érvényesítése. Hátránykompenzációval az esélyegyenlőség biztosítása, az eltérő szociális és kulturális környezetből érkező gyermekek számára. A családi nevelés hátrányainak kompenzálása szükség szerint, segítségnyújtás.

Óvodásaink eltérő szociokulturális környezetből kerülnek óvodánkba. Fontos feladatunk az egyéni sorsokkal való törődés. A társadalmi - gazdasági viszonyok változásával magasabb lett a mindennapi gondokkal, megélhetéssel küzdő családok száma. A munkanélküliség nőtt, ezzel együtt nő a veszélyeztetett és hátrányos helyzetű családok száma is.

A gyermekvédelem magába foglalja a szociális jellegű tevékenységek széles körét. Valamennyi óvodapedagógus feladatkörébe beletartozik a gyermekvédelmi munka - esetek feltárása, feltérképezése, családlátogatás, környezettanulmány.

Az óvodavezető és a gyermekvédelmi felelős feladata ellátni a szociális munka bizonyos részét: a családok közötti információáramlást, a segítő kapcsolatok felvételét. Az óvodapedagógus lehetőségei a család segítségében: óvodánkban kiemelt fontosságú a gyermekvédelmi munka. A hátrányos és veszélyeztetett helyzetű családok, gyermekek száma évről évre emelkedik. A gyermekvédelmi felelős a gyermek és ifjúságvédelem alapellátásához tartozó jelzőrendszer szerves része. Személyét az óvodavezető választja ki és bízta meg. A munkáját összehangolja és támaszkodik a területen dolgozó gyermekvédelmi felelősök, gyermekorvosok, védőnők véleményeire, javaslataira és jelentéseire. A gyermekvédelmi felelős esetében nagyon fontos a kommunikációs, kontaktusteremtő képessége, az, hogy hogyan tudja elfogadtatni magát.

Az óvodapedagógus alapvető feladata, hogy minden gyermek számára biztosítsa a gyermek alapvető szükségletét, az érzelmi biztonságot.

A tolerancia, a nyitottság, az elfogadó, segítő, támogató attitűd, a szeretetteljesség, következetesség minden óvodapedagógus feladata, továbbá, hogy vegye figyelembe a gyermek egyéni képességét, fejlődési ütemét, szociokulturális háttérét, segítse tehetsége kibontakozásában, valamint hátrányos helyzetéből való felzárkóztatásában.

Biztosítani kell önazonosság megőrzését, ápolását, erősítését, az emberi jogok és alapvető szabadságjogok védelmét.

A gyermekvédelmi munka feladatai:

- Feltárni a családok életvitelét, szokásait, szükségleteit, kiszűrni a speciális szükségletű gyermekeket
- Családi nevelés kiegészítése a gyermekek szociokulturális, mentális hátrányainak esélykülönbségeinek csökkentése
- A gyermekvédelmi esetek kiszűrése
- Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű és veszélyeztetett helyzet jelzése a gyermekvédelmi felelősnek
- Nyilvántartások vezetése
- Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermek differenciált nevelése
- Magatartási problémák okainak feltárása, kezelése
- Étkezési támogatás igénylésének feltérképezése
- Óvodáztatási ellátással kapcsolatos feladatok ellátása
- Pedagógiai, pszichológiai ismeretterjesztés a szülőknek
- A rendszeres óvodába járás figyelemmel kísérése, az igazolatlan hiányzások okának felderítése, hiányzások arányának csökkentése.
- Veszélyeztetettség esetén a Gyermekjóléti Szolgálattal, illetve Járási Gyámügyi Hivatal tájékoztatása
- Szociális érzékenység felkeltése a gyermekek és a szülők körében

11. Cigány nemzetiséghez tartozó gyermekek integrált nevelése

Célja:

- a tehetséges cigány nemzetiségű gyermekek támogatása, az esélyegyenlőség megteremtése
- a hátrányos helyzetű, nehezen szocializálható, lassabban fejlődő, alacsonyabb fejlettségi szinten álló gyermekek egyéni, differenciált fejlesztése, felkészítése az iskolai beilleszkedésre és a sikeres előmenetelre
- a cigány kultúra és hagyományok ápolása.

Óvodánkban a cigány nemzetiségű gyermekek aránya 40 %.

A cigány nemzetiséghez tartozó gyermekek többnyireingerszegény környezetből érkeznek óvodába. Hátrányosságuk vagy veszélyeztetettségüknél fogva fejlődésük nehezebb ütemben halad. Ezért a csoportos foglalkozásokon lemaradnak, társaikkal együtt haladni nem tudnak.

Mivel ezek a gyermekek 1-2 évig járnak óvodába, az otthoni nevelés hiányossága miatt szinte minden nevelési területen az alaptól kell elkezdni a velük való foglalkozást.

A gondozási feladatokra fordított idő a legtöbb, hisz ezek a gyerekek eltérő szokásrendszerrel, más kultúrával jönnek óvodába. El kell fogadtatnunk a csoport többi tagjával, ezeknek, a gyerekeknek a máságát, elő kell segítenünk a minél zökkenő mentesebb beilleszkedésüket.

Nehéz velük elfogadtatni a közösségi élet szabályait, s hogy ők is a közösséghez tartoznak, hisz helyzetüknél fogva sokkal zárkózottabbak, sérülékenyebbek, negatívan élik meg különbözőségüket.

Általában nincsenek kirívó esetek a beszoktatást illetően, a csoport tagjai elfogadják őket, nem rekesztik ki őket a közös tevékenységből. Az óvoda dolgozói is szeretettel veszik körül ezeket a gyerekeket, s ha a felnőtt ilyen példát mutat, a gyerekek is utánozzák ezt. A velük való sok munkáért kárpótolnak is bennünket, hisz hálásak minden jó szóért, simogatásért, törődésért, hisz odahaza sokan érzelmileg is elhanyagoltak.

Minden évben kiemelt feladatunk ezeknek, a gyerekeknek az iskolára való előkészítése. A velük való foglalkozás egyéni vagy mikrocsoportos keretek között valósulhat meg / 3-4 fővel/. Érzelmi- értelmi- szociális fejlettségüket tekintve általában 1-2 évvel elmaradnak életkoruknak megfelelő fejlettségi szinttől.

Manuális tevékenységük fejletlen, számfogalmuk kialakulatlan, sok a beszédhibás gyermek közöttük, szókincsük szegényes. De jó ritmus és zenei érzékük, emocionális beleérző képességük, empátiás készségük. El kell érniük, hogy a gyerekeknek a szülei megértsék az óvodai nevelés fontosságát. Az igazolatlanul mulasztottakkal szemben - ha a gyermek tanköteles korú - megteesszük a kellő intézkedést.

Itt kell megemlítenünk a gyermek- és gyermekvédelemmel kapcsolatos munkát. Első és kiemelt feladatunk a prevenció. A gyermek személyiségének megismerése a legfontosabb feladatunk. Ha ebben zavart vagy változást tapasztalunk, fokozott odafigyelés szükséges, és a kellő intézkedéseket meg kell tennünk. Ebből következik, hogy a gyermek családi- és életkörülményeit ismernünk kell, hogy az ilyen zavarok kiszűrhetőek legyenek. A csoport többi tagja általában rendezett anyagi körülmények között él, jó szociális helyzetben. A családok többsége 2-3 gyermeket nevel, többnyire egykeresős családok. A gyermekek többsége általában 4 éves kortól jár óvodába.

11.1. Sajátos fejlesztési program a cigány nemzetiségű gyermekek integrált óvodai neveléséhez

Sajátosságok, melyeket a cigány nemzetiségű gyermekek nevelésénél figyelembe kell venni:

A cigány nemzetiségű családok között erős a rétegződés. Vannak jó anyagi körülmények között élő családok. Kulturáltságuk közel áll a magyar lakossághoz. Gyermekeik nevelésében igényesek.

Már nem szívesen vállalják cigányságukat, lenézik a többi réteget, elhatárolják magukat tőlük. Gyermekeik eredményesek az óvodában, iskolában. Vannak közöttük egy-egy területen kiemelkedően tehetségesek. A szülők az óvodával együttműködők.

A másik réteghez tartozók megfelelő anyagi körülmények között élnek. Gyermekeik ápoltak, gondozottak. Elítélik a nem megfelelő igényszinten élőket. A szülők értékítélete a külsőségekre korlátozódik. A gyermekeik nevelésében igénytelenek, az óvodával szembeni elvárásaik viszont gyakran irreálisak. Nem könnyű velük az együttműködés. A gyermekek többnyire eredményesen foglalkoztathatók.

Növekszik azoknak az aránya, akik nehéz anyagi körülmények között élnek. (többnyire a beköltöző családokra jellemző). Ragaszkodnak a régi, cigány nemzetiség életformájához. Ez a réteg őrzi legjobban a hagyományait. Alacsony az iskolázottságuk. Többségük írástudatlan, vagy írni - olvasni alig tudó. Az óvodával szemben kezdetben bizalmatlanok. Értékítéletükre jellemző, hogy az óvodai nevelést nem tartják fontosnak, gyermekeik rendszertelenül járnak, sokat hiányoznak.

A cigány nemzetiségűekre jellemző, a többségtől eltérő vonások, melyeket figyelembe kell venni a gyermekek nevelésében, a szülőkkel való együttműködésben:

- Más az időszemléletük, ezért gyakran elkésnek az óvodából, iskolából.
- A belső feszültséget természetes módon vezetik le, ezért hangosabbak, hirtelenebbek megnyilvánulásaikban.
- Más az életvitelük. Számukra mi túl racionálisan gondolkodunk, racionálisan gazdálkodunk.
- Belső szabályozás szerint szeretnének élni, nehezen fogadják el a külső szabályokat, korlátozásokat. Gyermekeik nevelésére is ez jellemző: a gyermek vágyait kevesebb fékezéssel elégítik ki.
- Más a logikájuk, élénk a fantáziájuk.
- A valóság sokszor még a felnőtteknél is összemósodik, ezért gyakran valótlanok tűnik beszédük.
- A családban domináns a szoros együttlét.
- Még akkor is összehúzódnak, ha a lakás körülményei megengednék a számukra kényelmesebb életkörülményeket. Gyermekeik az óvodában is igénylik az összebújást, a testközelséget.
- Eredeti belső érzékenység jellemző rájuk, gyanakvás a zárt körükön kívül élőkkel szemben.
- Erősebbek a genetikai meghatározások.

A fejlesztés területei:

- finommozgások, grafomotoros képességek

- testséma, testkép, reális énkép kialakítása
- tájékozódás síkban, térben,
- beszédfejlesztés, hangképzés, hangsúly, szókincsbővítés
- számfogalom, számolás,
- kategorizálás, fogalmi gondolkodás,
- figyelemkoncentráció, emlékezet fejlesztése
- A cigány nemzetiségű gyermekek egyéni, differenciált nevelésénél figyelembe vesszük és felhasználjuk a pozitív adottságokat: zenei tehetség, manuális készség.

A fejlesztési tartalmak:

Kiemelt feladatunk az egészséges életmód szokásainak kialakítása, a mentális hátrányok csökkentése. Mivel nehezebben szocializálódnak, fejlesztjük alkalmazkodó, együttműködő képességüket, megtanítjuk őket a konfliktuskezelésre. Mivel a gyermekek eltérő szociokulturális környezetéből érkeznek más a szokás és norma rendszerük, fontos az életkoruknak megfelelő szabályok felállítása. Ezek a szabályok hozzásegítik a gyermeket, hogy a közösségben biztonságban eligazodjon.

Mindig vegyük figyelembe, hogy a cigány nemzetiségű családokban a gyermeknek kiemelt szerep jut, szabályokat nem állítanak fel, hanem a gyermek igényeit sokszor a saját igényeik elé helyezik.

A képességszint felmérése után a gyermekek egyéni vagy mikrocsoportos fejlesztésére hangsúlyt fektetünk.

Feltérképezzük, azokat a területeket, ahol a gyermek megsegítést igényel. Például: kommunikációs képesség, finommotorika, téri és időbeni tájékozottság, verbális fejlettség, kognitív képességek. A lassabban fejlődő gyermekek részére lehetőséget biztosítunk a felzárkóztatásra, ezekkel a gyerekekkel a fejlesztő pedagógus foglalkozik.

A nagycsoportos gyermekek fejlesztése kiemelt, hogy időben megkezdhesék az iskolai tanulmányaikat.

A cigánynemzetiség kultúrájának ápolása

A cigány nemzetiség kultúrájának ápolásánál ugyanazok az elvek érvényesülnek, mint a magyar népi kultúra ápolásánál. Nem különül el a nevelés egészétől, hanem része annak.

A cigány nemzetiség kultúrája nemcsak a táncot és a zenét jelenti, hanem a cigány létformát, gondolkodásukat, világszemléletüket, irodalmukat, amely magába foglalja a verset, mesét, mondát-festészetet.

Úgy ápolhatjuk ezt a kultúrát, ha tevékenység során építünk ezekre, az elemekre, figyelembe vesszük a 3-7 éves gyermek életkori sajátosságait.

Irodalmi nevelés

Az irodalmi nevelés anyagának kiválasztásakor cigány nemzetiségű írók, költők műveiből válogatunk: Lakatos Menyhért, Bari Károly. Olyan anyag kerülhet kiválasztásra, mely a gyermek számára érthető, feldolgozható, hisz a cigány mesék gyakran épülnek olyan témára, mely félelmet, szorongást válthat ki a gyermekből.

Zenei nevelés

A cigány nemzetiséghez tartozó családokról köztudott, hogy zenekedvelők, a zene, a tánc hozzátartozik mindennapjaikhoz. Alkalmat adunk, hogy zenei képességük kibontakozhasson, ritmusérzékük, zenei improvizációs képességük, táncos produkciójuk gyermek és felnőtt közönség előtt megmutatkozhasson. Foglalkozások alkalmával, egyéni szerepeltetéssel, sikerélményhez juttatjuk őket.

Vizuális nevelés

A cigány nemzetiségű gyermekek kevésbé kedvelik a manuális tevékenységek közül a rajzolást, festést, kedvelik azonban a fonást, az agyagozást, gyurmázást. Ha rajzó tevékenységük során eljutnak a konkrét forma megjelenítéséig, szívesen használnak élénk színeket, egész felületet betöltő motívumokat. Olyan eszközöket biztosítunk, mely motiválja a gyermeket a manuális tevékenységre. Agyagból készült munkáikat kiégetjük, rajzaikat kiállítjuk.

Az óvodapedagógus feladatai:

- a gyermekek fejlődését hátráltató, károsító tényezők csökkentése,
- másságot elfogadni tudó óvodai légkör biztosítása,
- a gyermekek identitás tudatának kialakítása,
- a gyermekek differenciát, egyéni fejlesztése, különös tekintettel a tanulási részképességek fejlesztésére.

A fejlesztés várható eredményei az óvodáskor végére:

- A gyermekekben alakuljon ki pozitív érzelmi viszony a cigány nemzetiség kultúrája iránt
- Ismerjék meg a cigány nemzetiségi szokások, hagyományok és tárgyi kultúra értékeivel, tanulják meg azok tiszteletét és megbecsülését
- Ismerjék meg a cigány nemzetiségi szokások, hagyományok és tárgyi kultúra értékeivel; tanulják meg azok tiszteletét és megbecsülését.
- Ismerjék meg a cigány nemzetiség irodalmát, meséket, verseket.

12. Az egészségnevelési és környezeti nevelési elvek

Célja: a gyermekek teljes körű egészségfejlesztésének - lelki, testi, értelmi, érzelmi és akaratilag tulajdonságaiknak - biztonságban és egészséges környezetben történő alakítása.

Az egészség és környezeti teljes körű, áthatja az óvodai élet egészét.

- Az egészségfejlesztés és a környezeti nevelés kialakításában valamennyi pedagógusnak és a pedagógia munkát segítő dolgozónak kiemelt a felelőssége és a kötelessége
- Az egészségnevelési és környezeti nevelés tevékenységei valamennyi gyermek aktív, cselekvő bevonásával valósulnak meg.
- Prioritást élvez az egészséges életmód, a testápolás, étkezés, öltözködés, pihenés, betegségmegelőzés az egészségmegőrzés szokásainak alakítása és a környezettudatos magatartás belső igénnyé fejlesztése
- Az egészségfejlesztés és a környezeti nevelés felvilágosítással, a munka – és balesetvédelmi előírások betartásával és betartatásával, a veszélyhelyzetek feltárásával és elhárításával történik.
- A tevékenységek megtervezésében, megvalósításában és értékelésében aktívan szerepet vállalnak a szülők, a civil szervezetek, valamint az óvoda társadalmi környezetéhez tartozó szervezetek, intézmények.

Az egészségnevelés és környezeti nevelés tartalma

- Az egészséges táplálkozás
- A mindennapos testnevelés, testmozgás,
- A testi és lelki egészség fejlesztése
- A viselkedési függőségek, a szenvedélybetegségekhez vezető szerek fogyasztásának megelőzése,
- A bántalmazás és erőszak megelőzése
- A baleset-megelőzés és elsősegélynyújtás
- A személyi higiéné

- A környezettudatos magatartás és viselkedés szokás és normarendszerének kialakítására terjednek ki

Partnereink:

- háziorvos, védőnő, gyermekorvos
- családsegítő szolgálat
- iskola
- nevelési tanácsadó
- egyházak

Az óvodapedagógus feladata

- Az egészséget támogató, biztonságos, esztétikus környezet kialakítása és védelme
- Környezettudatos magatartásformák fejlesztése
- A helyes napirend és életrend kialakítására nevelés
- Alapvető higiéniai normák megismertetése és betartására szoktatás
- Egészséges élő és élettelen környezet kialakításának fejlesztése
- Annak tudatosítása, hogy az egészségvédelem fontos és tenni kell érte
- A gyermekek megismertetése a konfliktuskezelés, együttműködési készség, döntési képesség, érzelmi, indulati állapot, kapcsolati zavarok kezelésének, fejlesztésének lehetőségeivel
- Az anyag- és energiatakarékos óvodaüzemeltetés és a pedagógusok példamutatása
- A szelektív hulladékgyűjtésben a gyermekek folyamatos, tevékeny és következetes bekapcsolása

13. Az óvoda kapcsolatai

A családdal, a szülőkkel való kapcsolat

Célja: Az óvodai nevelés a családi nevelés kiegészítője, így a szülőkkel közös a felelősségünk a gyermekek személyiségfejlődéséért. A kapcsolattartás a következő elvek alapján működjön:

- A szülők világnézetének tiszteletben tartása
- Az óvónő emberi magatartása, szakmai felkészültsége példaértékű legyen
- A nevelésben a család szerepe elsődleges, az óvoda épít rá és kiegészíti azt.
- Az óvónő fogadja el, hogy a gyermek a szülőé, még akkor is, ha a nevelésben hiányosságokat tapasztal. A kapcsolattartást a bizalom és a tisztelet jellemezze.
- Éreztesse a szülővel segítő szándékát, addig, amíg a szülő azt igényli.
- Közös programok szervezésével segítse elő az óvoda és család jó kapcsolatának kialakulását.
- Az óvónő tapintatosan nyilvánuljon meg a család szokás- és értékrendjét illetően.
- A szülők legyenek tájékozottak a helyi nevelési programot illetően, annak bevalását kísérik figyelemmel, az SZM tagjai vegyenek ebben a munkában részt.

A szülők képviselőtét a Szülői Munkaközösség látja el, mely az SZMSZ-ben megfogalmazottak és a vezető irányításával vesz részt az óvoda életében.

A kapcsolattartás formái:

- Napi beszélgetések.
- Családlátogatások.
- Szülői értekezletek.
- Közös programok szervezése.
- A szülő bármikor betekinthez az óvoda életébe, ha nem zavarja jelenléte a csoport életét.

Kapcsolattartás az iskolával

- A nevelők szakmai napon meglátogatják a leendő elsősöket
- A leendő első osztályos nevelő tájékoztatja a nagycsoportos gyermekek szüleit az iskolakezdés teendőiről
- A gyermekek nyílt nap alkalmával ismerkednek az első osztályosok munkájával

Kapcsolattartás a fenntartóval

Célja: Pozitív munkakapcsolat kialakítása, információáramlás, együttműködés szellemében

Önkormányzatunk Képviselő Testülete folyamatosan figyeli az óvodában folyó munkát, a képviselő testület előtt évente beszámolunk az óvoda életéről, az ott folyó nevelőmunkáról.

Kapcsolattartás a közművelődési intézményekkel

A kapcsolatok formái:

- gyermekműsorok
- könyvtárlátogatások
- közös programok

Kapcsolattartás az egészségügyi szervezetekkel

Célja: A gyermek rendszeres egészségügyi vizsgálatának megszervezése

Orvos, védőnő, fogorvos látogatásai szűrővizsgálatainak megszervezése és lebonyolítása.

Kapcsolattartás formái:

- évente orvosi vizsgálat
- tanköteles korú gyermekek részére iskola alkalmassági vizsgálat
- évente fogászati szűrés
- évente hallásvizsgálat

Kapcsolattartás a Szakszolgálattal

Célja: A beilleszkedési, magatartási, tanulási nehézséggel küzdő gyermekek vizsgálatának megszervezése, illetve a tanulási képességek terén lemaradást mutató gyermekek vizsgálatának lebonyolítása érdekében a kapcsolattartás az alábbi intézményekkel

- Egységes Pedagógiai Szakszolgáltató Központ Intézményeivel.
- Nevelési tanácsadó segítségét kérjük beiskolázás kérdéseit illetően, valamint személyiség és részképesség zavarai esetén.
- Az átlagtól eltérő sérült gyermeket a Szakértői és Rehabilitációs Bizottsághoz irányítjuk.
- Az Egységes Pedagógiai Szakszolgáltató Központ által szervezett szakmai továbbképzéseken részt veszünk.

Kapcsolattartás a Családsegítő és Gyermejjóléti Szolgálattal

- A gyermekvédelmi felelős kapcsolatot tart a szolgálat munkatársaival.
- Együttműködés a gyermekvédelem érdekében minden óvodapedagógus feladata.
- A hátrányos és veszélyeztetett gyermekek kiszűrése, a családoknak nyújtott segítségadás, illetve beilleszkedés megkönnyítése.

Kapcsolattartás az egyházzal

Figyelembe vesszük a lelkiismereti és vallásszabadságról szóló rendelkezést, amely óvodánkban lehetőséget biztosít, speciális szolgáltatások kertében hittan igénybevételére. Évente történik felmérés a szülői igényekről, és ennek alapján biztosítjuk a hitoktató számára a helyet.

Az együttműködés tartalma

- Heti rendszerességgel hitoktató foglalkozásszervezése az óvodában

14.A gyermekek fejlettségi állapotának mérése, regisztrálása.

Célja: Elősegíteni, hogy minden gyermek önmagához mérten fejlődjön. A mérési eredmények tükrében olyan fejlesztési módszerek, eszközök megválasztása mely a gyermek képességeinek, készségeinek fejlesztését a legoptimálisabban szolgálja.

Feladatunk

A gyermek fejlődésével kapcsolatos megfigyeléseket, méréseket a gyermek fejlődési naplójában rögzítik az óvónők évente két alkalommal. A mérések folyamatos megfigyelésre épülnek, de szükség van direkt mérési helyzetekre melyek teszt jellegűek. A képességmérést a középső és nagycsoportos gyermekeknél végezzük fejlesztőpedagógusaink által készített képességmérő tesztjeinek segítségével. A kiscsoportos gyermekek mérésénél a megfigyelés módszerét alkalmazzuk.

A megfigyelések, mérések eredményei alapján jelölik ki az óvónők a fejlesztési feladatokat.

A fejlesztés indirekt módon tevékenységekben történik egyéni ill. mikrocsoportos formában. Az óvónő felajánlhatja a tevékenységeket akkor is, ha a gyermek már nem játszik, vagy tevékenysége nem elmélyült. A módszerek, eszközök kiválasztásakor óvónő pedagógiai szabadsága érvényesül.

Az óvodapedagógus feladatai:

A gyermek anamnézisének felvétele.

A gyermek megfigyelése, mérése, értékelése évi két alkalommal.

A fejlesztés területeinek meghatározása.

A gyermek egyéni fejlettségi szintjét, érési ütemét figyelembe véve a gyermek fejlesztése tevékenységen belül.

A szülő tájékoztatása a gyermek fejlettségéről.

Probléma esetén a gyermek további vizsgálata.

A fejlődés, fejlesztés dokumentálása.

A fejlődés várható eredménye:

A gyermek képességeiben pozitív elmozdulás tapasztalható.

A gyermek önmagához mérten fejlődik.

A fejlesztés hatására a gyermek önértékelése pozitív.

15. Érvényességi Nyilatkozat

. A Pedagógiai Program ellenőrzése- értékelése

A fenntartó által jóváhagyott Pedagógiai Programnak megvalósítását szakmai kontroll alatt tartjuk. Vizsgálatunk során abból indulunk ki, hogy milyen nevelési értékek érvényesültek és valósultak meg, pedagógiai gyakorlatunkban.

Vizsgálatunk fő szempontjai

- a vizsgálat konkrét kiterjedése
- vizsgálat ideje
- a vizsgálatban alkalmazott módszerek
- a vizsgálatban résztvevők köre
- a vizsgálat lezárása után milyen következtetésekre jutottunk

A vizsgálat területei

- vizsgáljuk a Pedagógiai Programunk felépítését, tartalmát, belső logikáját
- vizsgáljuk, hogy a Pedagógiai Programunk mennyire összefüggő, egymásra épülő
- megfelel-e az Óvodai Nevelés Országos Alapprogramjának
- a gyerekek várható fejlődése megfelel-e céljainknak
- a gyerekek tevékenységei megfelelnek-e a feladatainknak
- eszközszerünk megfelel-e a céloknak, feladatoknak, tevékenységeknek
- nevelési területeink kellően összehangoltak-e a használhatóság vizsgálata a feltételek tükrében

Feltételek vizsgálata:

- elhelyezési, szervezési feltételek
- eszközfeltételeink

- nevelőtestületünk felkészültsége, attitűdje
- óvodának és a család kapcsolatában a sajátos igények összehangolása
- fejlesztésünk pénzügyi forrásai, lehetőségeink, realitásaink
- Pedagógiai Programunk gyakorlati hatása a gyermekek személyiségfejlődésére

A Pedagógiai Program érvényessége:

2019 - 2024

A Pedagógiai Program módosítása:

- amennyiben a nevelőtestület legalább 50% kezdeményezi
- a központi törvényi és tartalmi szabályozások változásai kötelezővé teszik
- intézményátstrukturizálás esetén

Előírás a Program módosítás előterjesztésére:

- Írásbeli előterjesztés az óvoda vezetőjéhez
- Szóbeli előterjesztés a nevelőtestületi értekezleten.

Felhasznált szakirodalom jegyzéke

1. 363/2012. (XII.17.) Kormány rendelet az Óvodai nevelés országos alapprogramjáról
2. Az Óvodai Nevelés Programja 1989
3. Balogh Éva: Fejlődéslélektan
4. Bauer Gabriella: Gyermekirodalom
5. Bencsik Endre: Pedagógiai pszichológia
6. Dr. Deliné, Dr. Fráter Katalin, Dóka Jánosné, Tömöriné Oláh Mária: Integrált személyiségfejlesztő program osztatlan óvodai csoportban
7. Forrai Katalin: Ének az óvodában
8. Gondozás az óvodában /útmutató/
9. Pereszlényi Éva, Porkolábné Balogh Katalin: Játék-mozgás-kommunikáció
10. Dr. Kovács György: Óvodapedagógia
11. B.Méhes Vera: Az óvónő és az óvodai játék
12. Mérei Ferenc, V.Binét Ágnes: Gyermeklélektan

Legitimációs záradék

Elfogadta: Berzéki Perczel Mór Óvoda Nevelőtestülete

Dátum:

.....

óvodavezető

Egyetértését nyilvánította: Berzéki Perczel Mór Óvoda Szülői Szervezete

Dátum:

.....

Szülői szervezet elnöke

Berzék Község Önkormányzat Képviselőtestülete..... számú
határozatával a Pedagógiai Programját jóváhagyta.

Dátum:

.....

Farkas László

Polgármester

Ph.

Nyilvánosság biztosítása SZMSZ-ben foglaltak szerint:

Tájékoztatásul hivatalosan a programot megkapják:

- Berzék Község Önkormányzata
- Az óvoda nevelőtestülete

